Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

До захисту допущено
кафедрою міжнародних економічних відносин та логістики протокол № ___ від __. ___. 2026
Завідувач кафедри _____ Анна ЗАЙЦЕВА
(підпис) (ім'я прізвище)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(першого (бакалаврского)/другого (магістерського))

«РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ У ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН G7»

(тема роботи)

Спеціальність (спеціалізація) 292 Міжнародні економічні відносини
(код та найменування спеціальності; спеціалізації спеціальності)

Освітня програма Міжнародні економічні відносини
(назва освітньої програми)

Здобувач _____ Анастасія ПРОЦЕНКО
(підпис) (ім'я, прізвище)

Науковий керівник _____ Андрій ПОЛІВАНЦЕВ
(ім'я, прізвище)

Харків – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносина та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
міжнародних економічних
відносин та логістики
Анна ЗАЙЦЕВА

_____
«____» _____2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Проценко Анастасії Дмитрівні

1. Тема роботи: «Роль інноваційної активності у формуванні міжнародної конкурентоспроможності країн G7».
керівник роботи к.е.н., доцент Поліванцев Андрій Сергійович
затверджені наказом по університету від 14.11. 2025 року № 4001-5/4122.

2. Строк подання студентом роботи 14.05.2026

3. Перелік питань, які потрібно розробити: дослідити теоретичні підходи до визначення міжнародної інноваційної конкурентоспроможності; здійснити аналіз сучасного стану інноваційного розвитку країн G7; визначити ключові особливості формування інноваційної конкурентоспроможності; дослідити основні тенденції розвитку інноваційної діяльності країн; визначити напрями підвищення конкурентоспроможності країн на основі інновацій.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Розділ 1. Теоретичні основи дослідження міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності в сучасних умовах
2	Розділ 2. Сучасний стан та тенденції міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7

5. Дата видачі завдання 01.12.25

Студент_____ Анастасія ПРОЦЕНКО
(підпис)

Керівник роботи _____ Андрій ПОЛІВАНЦЕВ

АНОТАЦІЯ

Проценко А.Д. Роль інноваційної активності у формуванні міжнародної конкурентоспроможності країн G7: бакалаврська кваліфікаційна робота [Рукопис]. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. 70 с.

Бакалаврська кваліфікаційна робота присвячена дослідженню ролі інноваційної активності у формуванні міжнародної конкурентоспроможності країн G7. Авторка окреслює роль інноваційної активності у формуванні конкурентоспроможності країн G7 на міжнародній арені. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків; містить 70 сторінок тексту, 23 рисунків, 2 таблиці. Список джерел містить 55 найменування літератури, 27 електронні публікації. У першому розділі роботи розглядаються сутність процесу формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності в сучасних умовах та особливості формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн. У другому розділі аналізується сучасний стан та тенденції міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7.

Ключові слова: конкурентоспроможність, інновації, міжнародні економічні відносини, інноваційний розвиток.

ANNOTATION

Protsenko A. The role of innovative activity in shaping the international competitiveness of G7 countries: bachelor's qualification work [Manuscript]. Kh.: KhNU named after V. N. Karazin, 2026. 70 p.

The bachelor's qualification work is devoted to the study of the role of innovative activity in the formation of the international competitiveness of the G7 countries. The author outlines the role of innovative activity in the formation of the competitiveness of the G7 countries in the international arena. The work consists of an introduction, two chapters, conclusions; contains 70 pages of text, 23 figures, 2 tables. The list of sources contains 55 titles of literature, 27 electronic publications. The first section of the work examines the essence of the process of forming the international competitiveness of innovative activity in modern conditions and the features of the formation of the international competitiveness of innovative activity of countries. The second section analyzes the current state and trends of the international competitiveness of innovative activity of the G7 countries.

Keywords: competitiveness, innovation, international economic relations, innovative development.

ЗМІСТ

Вступ 6

Розділ 1. Теоретичні основи дослідження міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності в сучасних умовах 9

1.1. Сутність процесу формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності в сучасних умовах 9

1.2. Аспекти формування конкурентоспроможності інноваційної складової країн 21

Висновки до першого розділу 31

Розділ 2. Сучасний стан та тенденції міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 34

2.1. Аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 34

2.2. Особливості формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 43

2.3. Перспективи стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 52

Висновки до другого розділу 63

Висновки 65

Список використаних джерел 67

ВСТУП

Актуальність проблеми дослідження. У сучасній світовій економіці інновації відіграють домінантну роль у формуванні економічного розвитку та конкурентних переваг країн світу. Особливої уваги потребує аналіз інноваційної активності країн «Великої сімки» (G7), які виступають ключовими центрами світового науково-технологічного прогресу. Саме ці країни формують реноваційні напрями розвитку глобальної економіки, концентрують значні обсяги інвестицій у дослідження та розробки, а також визначають тенденції технологічних змін.

Водночас сучасні трансформації світового господарства, зокрема розвиток цифрових технологій, екологізація виробництва та загострення глобальної конкуренції, вимагають поглибленого теортико-аналітичного дослідження факторів, що впливають на рівень формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної діяльності країн. Це зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Ступінь вивченості проблеми. Питання інноваційного розвитку та конкурентоспроможності економік висвітлювалися у визначних працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Вирішальний внесок у розвиток теорії інновацій зробили: такі дослідники, як Й. Шумпетер, М. Портер, В. М. Геєць, Л. І. Федулова, С. М. Ілляшенко, О. Є. Кузьмін, Ю. Г. Козак, Б. В. Буркинський, Л. Г. Мельник, А. А. Пилипенко, О. І. Барановський. Сучасні дослідження присвячені аналізу національних інноваційних систем, ролі державної політики у стимулюванні інновацій та впливу глобалізаційних процесів на економічний розвиток. Однак питання комплексного аналізу міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 у сучасних умовах потребує подальшого наукового дослідження.

Метою дослідження є комплексний аналіз сучасного стану, визначення особливостей та виявлення тенденцій розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7**.**

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання:**

1) дослідити теоретичні підходи до визначення міжнародної інноваційної конкурентоспроможності;

2) здійснити аналіз сучасного стану інноваційного розвитку країн G7;

3) визначити ключові особливості формування інноваційної конкурентоспроможності;

4) дослідити основні тенденції розвитку інноваційної діяльності країн;

5) визначити напрями підвищення конкурентоспроможності країн на основі інновацій.

Об'єктом дослідження є розвиток інноваційної діяльність країн G7 у контексті формування їх міжнародної конкурентоспроможності.

Предметом дослідження є економічні відносини та міжнародна конкурентоспроможність інноваційної активності країн G7**.**

Методи дослідження та інформаційна база. У дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: аналітичний метод - для дослідження теоретичних положень; порівняльний аналіз - для оцінки показників різних країн; статистичні методи - для обробки кількісних даних; графічний метод - для візуалізації результатів; системний підхід - для комплексного аналізу інноваційних процесів.

Інформаційну основу дослідження формують статистичні дані провідних міжнародних організацій (OECD, World Bank, WIPO), доповнені результатами наукових досліджень, аналітичними звітами та офіційними публікаціями. Ключовими джерелами інформації є дані OECD, World Bank, World Economic Forum, International Monetary Fund та UNESCO, які містять показники інноваційної діяльності, витрат на науково-дослідні роботи, цифровізації, продуктивності праці та глобальної конкурентоспроможності країн G7. Зокрема Global Innovation Index, Global Competitiveness Index, а також статистичні матеріали щодо патентної активності, технологічного

розвитку та інвестицій у високотехнологічні галузі.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків; містить 68 сторінок тексту, 23 рисунка, 2 таблиці. Список джерел містить 55 найменувань літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Сутність процесу формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності в сучасних умовах

У сучасних умовах розвитку світової економіки інноваційна активність виступає ключовим чинником забезпечення міжнародної конкурентоспроможності держав, оскільки саме вона визначає здатність економічних систем генерувати нові знання, впроваджувати передові технології та ефективно адаптуватися до змін глобального середовища. Посилення процесів глобалізації, розвиток інформаційних технологій та зростання ролі інтелектуального капіталу обумовлюють трансформацію традиційних моделей економічного розвитку.

У науковій літературі інноваційна активність розглядається як складне багатокомпонентне явище. Вона включає як фундаментальні дослідження, спрямовані на отримання нових знань, так і прикладні розробки, орієнтовані на створення конкретних продуктів і технологій. Таким чином, інноваційна активність є не лише результатом наукової діяльності, але й важливим інструментом комерціалізації знань, що забезпечує формування доданої вартості [3].

Формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності безпосередньо пов’язане з розвитком національної інноваційної системи, яка виступає основою для генерації та впровадження інновацій. Національна інноваційна система являє собою сукупність інститутів, організацій та механізмів взаємодії між ними, що забезпечують створення, передачу та використання нових знань. До її складу входять університети, науково-дослідні установи, підприємства, державні органи та фінансові інституції, які у взаємодії формують інноваційне середовище країни.

Важливо підкреслити, що ефективність функціонування національної інноваційної системи значною мірою визначається рівнем координації між її елементами. Водночас країни, які забезпечують ефективну взаємодію між суб'єктами інноваційного процесу, демонструють більш високі темпи економічного зростання та конкурентоспроможності [5].

З теоретичної точки зору, процес формування інноваційної активності базується на концепції інноваційного розвитку, яка передбачає постійне оновлення економічних систем шляхом впровадження нових технологій та управлінських рішень.

Сутність процесу формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності полягає у здатності країни створювати умови для розвитку інновацій та ефективно використовувати їх результати у господарській діяльності. У сучасній економічній науці поняття міжнародної конкурентоспроможності трактується по-різному залежно від підходів дослідників та аспектів аналізу. Враховуючи складність і багатовимірність цього явища, його визначення охоплює як економічні, так і соціальні, інституційні та інноваційні характеристики. З метою систематизації існуючих підходів доцільно узагальнити основні трактування даного поняття, що представлені у таблиці 1.1.

Як, видно, з наведених у таблиці 1.1 підходів, міжнародна конкурентоспроможність є комплексною характеристикою, що відображає здатність національної економіки ефективно функціонувати у глобальному середовищі.

Різні підходи акцентують увагу на окремих аспектах цього явища, зокрема на ресурсному забезпеченні, інноваційному потенціалі, якості інституційного середовища та здатності до стратегічного розвитку. Інноваційна активність є одним із ключових чинників забезпечення конкурентоспроможності економіки, однак у науковій літературі відсутнє єдине трактування цього поняття (таблиця 1.2).

Таблиця 1.1

Визначення поняття «міжнародна конкурентоспроможність»

№	Підхід	Визначення поняття
1	Загальноекономічний підхід	Здатність країни ефективно конкурувати на світових ринках, забезпечуючи стабільне економічне зростання та підвищення добробуту населення.
2	Функціональний підхід	Сукупність можливостей національної економіки виробляти та реалізовувати продукцію, яка відповідає вимогам міжнародних ринків за ціною та якістю.
3	Ресурсний підхід	Визначається ефективністю використання наявних ресурсів (природних, трудових, фінансових, інтелектуальних) у глобальному середовищі.
4	Інноваційний підхід	Здатність економіки створювати, впроваджувати та комерціалізувати інновації, що забезпечують довгострокові конкурентні переваги на світових ринках.
5	Інституційний підхід	Залежить від якості інституційного середовища, ефективності державного управління та правового забезпечення економічної діяльності.
6	Маркетинговий підхід	Здатність країни формувати та просувати конкурентоспроможні товари і послуги на міжнародних ринках, задовольняючи потреби споживачів.
7	Стратегічний підхід	Здатність країни реалізовувати довгострокову економічну стратегію розвитку в умовах глобальної конкуренції.
8	Соціально-економічний підхід	Здатність забезпечувати не лише економічне зростання, але й високий рівень життя населення, соціальну стабільність і розвиток людського капіталу.
9	Комплексний підхід	Інтегральна характеристика економіки, що відображає її здатність ефективно функціонувати у глобальному середовищі та формувати стійкі конкурентні переваги.

Таблицю складено автором за матеріалами: [9, 13, 24, 29, 41, 42]

Аналіз наведених у таблиці 1.2 підходів свідчить про те, що інноваційна активність розглядається як багатокомпонентний процес, який охоплює створення, впровадження та поширення нововведень. Залежно від обраного підходу, акцент робиться на процесному, ресурсному, управлінському або стратегічному аспектах інноваційної діяльності. Узагальнюючи, можна зазначити, що інноваційна активність є інтегральною характеристикою, яка

визначає здатність економічної системи до розвитку на основі впровадження інновацій.

Таблиця 1.2

Визначення поняття «інноваційна активність»

№	Підхід	Визначення поняття
1	Загальноекономічний підхід	Рівень та інтенсивність здійснення інноваційної діяльності в економіці, що відображає здатність до впровадження нововведень.
2	Функціональний підхід	Сукупність дій, спрямованих на створення, впровадження та поширення нових продуктів, технологій і рішень.
3	Процесний підхід	Безперервний процес, що включає генерацію ідей, їх розробку, впровадження та комерціалізацію.
4	Ресурсний підхід	Результат ефективного використання ресурсів (інтелектуальних, фінансових, матеріальних) для створення інновацій.
5	Інституційний підхід	Інноваційна активність визначається рівнем розвитку інституційного середовища та взаємодією між наукою, бізнесом і державою.
6	Інноваційно-орієнтований підхід	Здатність економічних суб’єктів створювати та впроваджувати нововведення з метою підвищення конкурентоспроможності.
7	Управлінський підхід	Система управлінських рішень і дій, спрямованих на розвиток і впровадження інновацій у діяльність.
8	Стратегічний підхід	Це довгострокова орієнтація економіки на інноваційний розвиток як основу конкурентних переваг.
9	Комплексний підхід	Інтегральна характеристика, що відображає здатність економічної системи генерувати, впроваджувати та поширювати інновації.

Таблицю складено автором за матеріалами: [7, 12, 19, 22, 29, 41]

Особливу увагу слід приділити ролі людського капіталу у формуванні інноваційної активності, оскільки саме він є основним джерелом нових знань та ідей. Рівень освіти, професійної підготовки та здатність до інноваційного

мислення визначають ефективність інноваційних процесів та конкурентоспроможність економіки. У цьому контексті інвестиції в освіту та науку є необхідною умовою для забезпечення довгострокового економічного розвитку. Цифровізація сприяє формуванню нових бізнес-моделей та розвитку електронної комерції, що, у свою чергу, впливає на конкурентоспроможність країн. Важливим аспектом є також взаємозв'язок інноваційної активності з міжнародною торгівлею, оскільки країни з високим рівнем інноваційного розвитку мають можливість експортувати високотехнологічну продукцію та займати провідні позиції на світових ринках. Це забезпечує їм стабільні джерела доходів та сприяє економічному зростанню. Групування визначень «міжнародна конкурентоспроможність інноваційної активності» в сучасних умовах представлено на рис.1.1. Отже, процес формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності є складним і багатогранним, що визначається взаємодією економічних, соціальних та інституційних факторів. Високий рівень інноваційної активності забезпечує країнам можливість ефективно функціонувати у глобальному середовищі та формувати стійкі конкурентні переваги.

Розглядаючи більш детально процес формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності, доцільно звернути увагу на його етапність та послідовність. На початковому етапі відбувається накопичення знань та формування наукового потенціалу, що забезпечує основу для подальшого розвитку інноваційної діяльності. Наступним етапом є трансформація отриманих знань у прикладні розробки, які можуть бути використані у виробництві. Завершальним етапом виступає комерціалізація інновацій, що дозволяє отримати економічний ефект та забезпечити зростання конкурентоспроможності [4].

Рис. 1.1. Групування визначень «міжнародна конкурентоспроможність інноваційної активності» в сучасних умовах
Джерело: складено автором за матеріалами [12, 18, 26, 29]

Окрему увагу слід приділити впливу глобалізаційних процесів на інноваційну активність, оскільки інтеграція у світову економіку відкриває нові можливості для доступу до технологій, інвестицій та ринків збуту. Участь у міжнародних економічних відносинах сприяє поширенню інновацій та підвищенню рівня конкуренції, що стимулює країни до активізації інноваційної діяльності.

Не менш важливим є взаємозв'язок між інноваційною активністю та структурною перебудовою економіки, яка передбачає перехід до високотехнологічних галузей виробництва. У результаті впровадження інновацій відбувається модернізація виробничих процесів, зростає частка продукції з високою доданою вартістю та зменшується залежність від сировинних ресурсів. Це сприяє підвищенню стійкості економіки та її здатності протистояти зовнішнім викликам [7].

Суттєвим фактором є також вплив інституційного середовища на розвиток інноваційної активності, оскільки ефективні інститути забезпечують стабільність економічних процесів та створюють сприятливі умови для розвитку бізнесу. Наявність прозорих правил гри, захист прав власності та ефективна система регулювання сприяють залученню інвестицій та розвитку інноваційної діяльності.

У контексті сучасних викликів особливого значення набуває розвиток «зелених» інновацій, спрямованих на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та забезпечення сталого розвитку. Використання енергоефективних технологій, розвиток відновлюваної енергетики та впровадження екологічно чистих виробничих процесів сприяють формуванню нових напрямів економічного розвитку.

Важливим напрямом є також розвиток цифрових платформ, які забезпечують інтеграцію різних економічних процесів та створюють нові можливості для бізнесу. Використання цифрових технологій дозволяє підвищити ефективність управління, оптимізувати виробничі процеси та забезпечити швидкий доступ до інформації [8].

Окрему увагу слід приділити ролі освіти у формуванні інноваційної активності, оскільки саме вона забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів, здатних генерувати нові ідеї та впроваджувати їх у практичну діяльність. Сучасна система освіти повинна бути орієнтована на розвиток критичного мислення, творчих здібностей та здатності до інноваційної діяльності.

Для більш глибокого аналізу взаємозв'язку між інноваційною діяльністю та міжнародною конкурентоспроможністю доцільно розглянути ключові показники, що характеризують рівень розвитку інноваційної сфери у різних країнах світу. До таких показників належать обсяги інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (R&D), рівень патентної активності, а також частка високотехнологічної продукції у структурі експорту. Зазначені індикатори дозволяють комплексно оцінити як ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, так і її результативність та практичну реалізацію у вигляді конкурентоспроможної продукції (рис. 1.2).

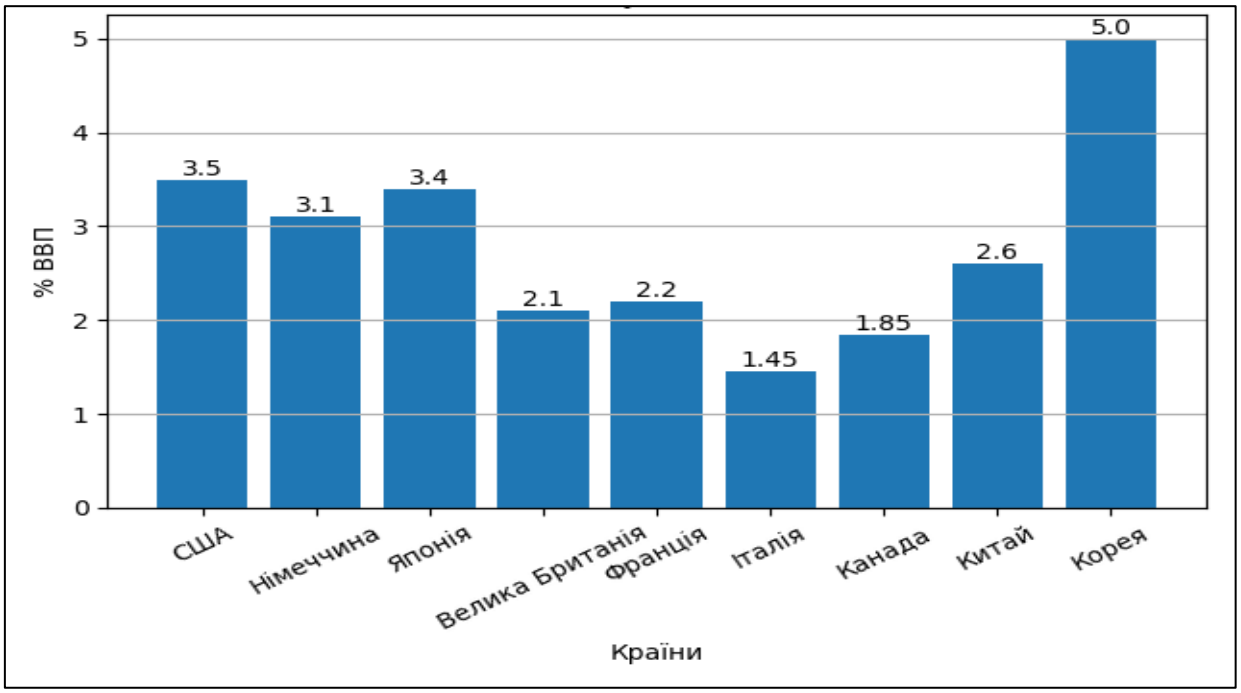

Рис. 1.2. Обсяги інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи країн (% ВВП), 2025 рік

Джерело: складено автором за матеріалами [44]

Представлений графік відображає рівень фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (R&D) у провідних країнах світу станом на 2025 рік. Як, видно, з рисунка, абсолютним лідером за часткою витрат на науково-дослідні роботи є Корея, де цей показник становить близько 5,0 % ВВП, що свідчить про високий рівень пріоритетності інноваційного розвитку в економічній політиці держави. Серед інших розвинених країн високі значення демонструють США - приблизно 3,5 % ВВП, а також Японія - близько 3,4 % ВВП.

Країни Європейського Союзу, зокрема Німеччина, також підтримують значний рівень фінансування, який становить близько 3,1 % ВВП**.** Водночас у країнах із середнім рівнем розвитку інноваційної інфраструктури цей показник є суттєво нижчим і коливається в межах 1,0-2,0 % ВВП, що свідчить про обмежені можливості фінансування наукових досліджень. Високий рівень інвестицій у R&D є характерною ознакою економічно розвинених країн і виступає базовим фактором формування їхньої міжнародної конкурентоспроможності.

Рисунок 1.3 ілюструє рівень патентної активності країн, який вимірюється кількістю зареєстрованих патентів у 2025 році. Найвищий показник спостерігається у Китаю, де кількість патентних заявок перевищує 1,5 млн одиниць**,** що підтверджує його позиції як одного з глобальних лідерів у сфері інновацій. США займають друге місце з показником близько 600-650 тис. патентів**,** демонструючи стабільно високий рівень інноваційної активності.

Значні результати також показують Японія - близько 300-350 тис. патентів**,** та Німеччина - приблизно 110-120 тис. патентів**.** Інші країни, що входять до групи G7, демонструють нижчі, але стабільні показники, що підтверджує їхню активну участь у глобальних інноваційних процесах. Отже, патентна активність є важливим показником результативності інноваційної діяльності та свідчить про інтенсивність створення нових технологій і рівень їх правового захисту.

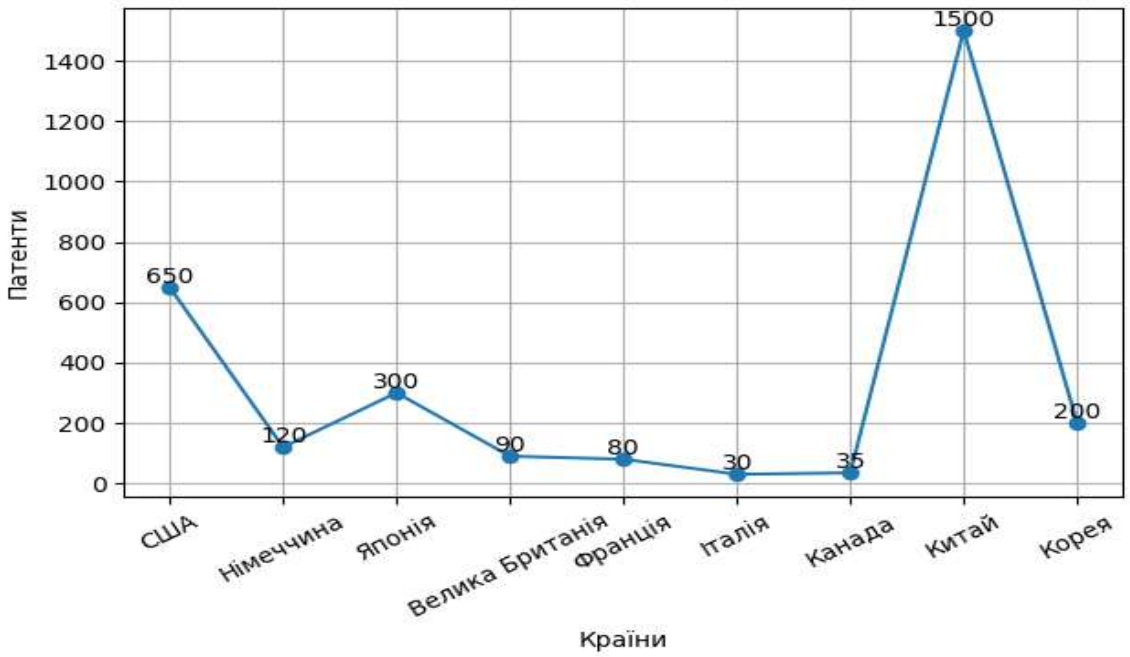

Рис. 1.3. Патентна активність країн (тис.) у 2025 році

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 51, 52]

Рисунок 1.4 відображає частку високотехнологічної продукції у загальному обсязі експорту країн у 2025 році. Найвищі значення демонструє Південна Корея, де частка високотехнологічного експорту становить близько 25-26 %, що свідчить про високий рівень розвитку інноваційних галузей. Китай також демонструє значний показник - приблизно 22 %, що обумовлено масштабним розвитком виробництва електроніки та високотехнологічної продукції. США мають дещо нижчу частку - близько 19-20 %, що пов’язано з більш диверсифікованою структурою експорту. Країни Європейського Союзу, зокрема Німеччина, демонструють показники на рівні 17 %, що також свідчить про їхню орієнтацію на високотехнологічне виробництво. Аналіз представлених даних свідчить про наявність чіткого взаємозв’язку між обсягами інвестицій у науково-дослідні роботи, рівнем патентної активності та часткою високотехнологічного експорту. Країни, які інвестують значні ресурси у розвиток науки та технологій, демонструють вищі показники інноваційної результативності та займають провідні позиції у міжнародній торгівлі високотехнологічною продукцією.

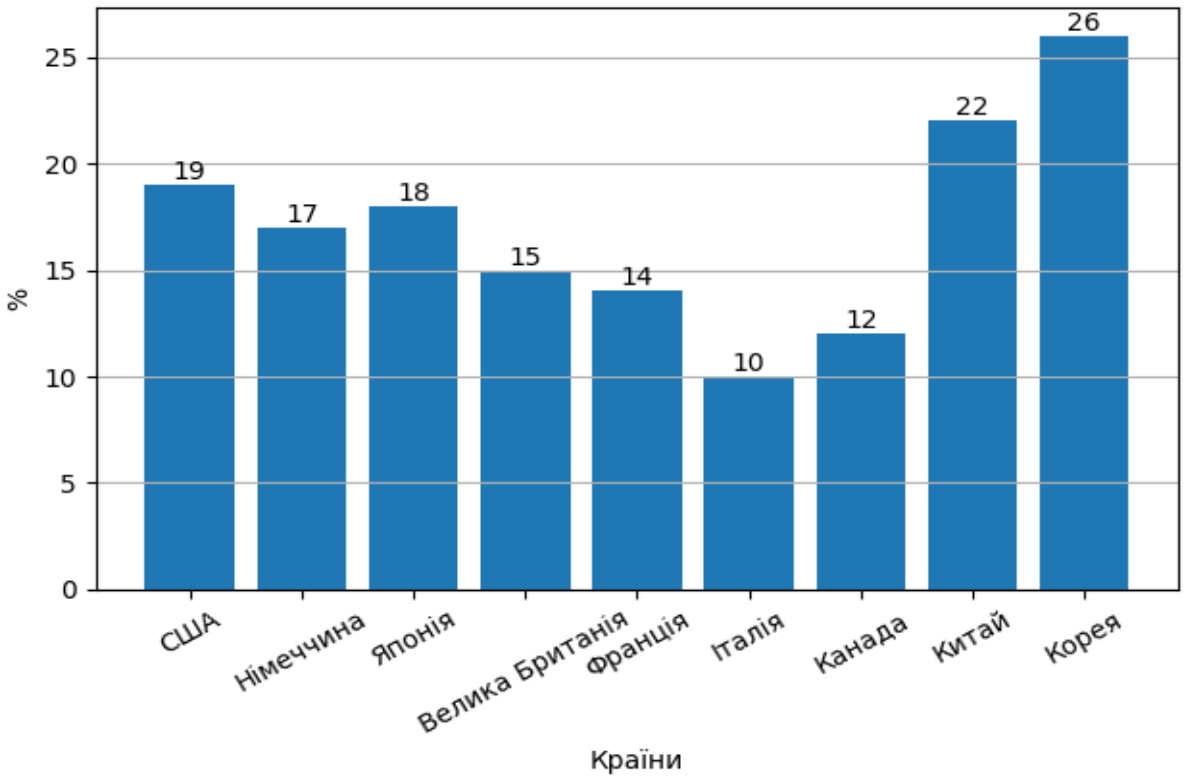

Рис. 1.4. Частка високотехнологічного експорту (%) країн у 2025 році

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 51, 52]

Суттєвим аспектом є також взаємозв'язок інноваційної активності з розвитком глобальних ланцюгів доданої вартості, які визначають структуру сучасної світової економіки. Країни, що активно інтегруються у такі ланцюги, мають можливість отримувати доступ до новітніх технологій, підвищувати рівень своєї технологічної спеціалізації та зміцнювати конкурентні позиції. Участь у глобальних виробничих процесах сприяє підвищенню рівня інноваційної активності та стимулює розвиток національної економіки. Важливим є також аналіз впливу інноваційної активності на рівень економічної стійкості країн. Окрему увагу слід приділити ролі транснаціональних корпорацій у формуванні інноваційної активності, оскільки вони виступають важливими суб'єктами глобальної економіки.

Транснаціональні компанії світових країн активно інвестують у науково-дослідні роботи, створюють інноваційні продукти та сприяють поширенню

нових технологій між країнами. У сучасному світі особливого значення набуває розвиток інноваційної культури, яка визначає готовність суспільства до сприйняття нововведень та підтримки інноваційної діяльності.

Інноваційна культура включає рівень освіти, ставлення до підприємництва, готовність до ризику та здатність до творчого мислення. Високий рівень інноваційної культури сприяє активізації інноваційних процесів та підвищенню конкурентоспроможності країни. Суттєвим фактором є також розвиток венчурного фінансування, яке забезпечує підтримку інноваційних проєктів на ранніх стадіях їх реалізації. Венчурні інвестиції дозволяють фінансувати ризикові, але перспективні ідеї, що можуть стати основою для створення нових галузей економіки. Розвиток інноваційних кластерів, технопарків та наукових центрів дозволяє забезпечити концентрацію ресурсів та підвищити ефективність інноваційної діяльності на регіональному рівні. Водночас важливим чинником посилення інноваційної активності є ефективна державна політика, спрямована на створення сприятливого інституційного середовища для розвитку інновацій. Йдеться про формування чіткої нормативно-правової бази, захист прав інтелектуальної власності, стимулювання наукових досліджень та підтримку співпраці між бізнесом, наукою і державою. Значну роль відіграє також розвиток цифрової інфраструктури та впровадження сучасних інформаційних технологій, що забезпечують швидке поширення знань і доступ до глобальних ринків. У сукупності ці фактори сприяють підвищенню ефективності інноваційної діяльності, прискорюють трансфер технологій та створюють передумови для довгострокового економічного зростання країни.

Таким чином, процес формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності є складним і багатовимірним, що охоплює широкий спектр факторів та процесів. Його ефективність визначає здатність країни забезпечувати стійкий економічний розвиток, адаптуватися до глобальних викликів та формувати конкурентні переваги у світовій економіці.

1.2. Аспекти формування конкурентоспроможності інноваційної складової країн

У сучасних умовах глобалізації міжнародна конкурентоспроможність інноваційної активності країн формується під впливом комплексу взаємопов'язаних факторів, що визначають рівень економічного розвитку, технологічної спроможності та інтеграції у світове господарство. Посилення конкуренції на глобальних ринках, швидкий розвиток технологій та трансформація структури світової економіки обумовлюють необхідність формування ефективної інноваційної моделі розвитку, яка забезпечує довгострокові конкурентні переваги. Не менш важливим є вплив міжнародної економічної інтеграції на формування інноваційної конкурентоспроможності. Участь країн у глобальних ланцюгах доданої вартості, міжнародних наукових проєктах та технологічному обміні сприяє підвищенню рівня інноваційної активності. Країни, що активно інтегруються у світову економіку, мають більше можливостей для залучення інвестицій, доступу до нових технологій та розвитку інноваційної діяльності.

Важливим аспектом є також галузева структура економіки, яка визначає рівень інноваційної активності. Високотехнологічні галузі, такі як інформаційні технології, біотехнології, фармацевтика та машинобудування, характеризуються більш високим рівнем інноваційної активності порівняно з традиційними галузями. Розвиток таких галузей сприяє підвищенню конкурентоспроможності країни та забезпечує її економічне зростання.

Суттєвим фактором є інституційне середовище, яке визначає умови функціонування економіки та впливає на розвиток інноваційної діяльності. Наявність ефективних інститутів, захист прав інтелектуальної власності, прозорість економічних процесів та низький рівень корупції створюють сприятливі умови для розвитку інновацій та підвищення конкурентоспроможності країн (рис. 1.5).

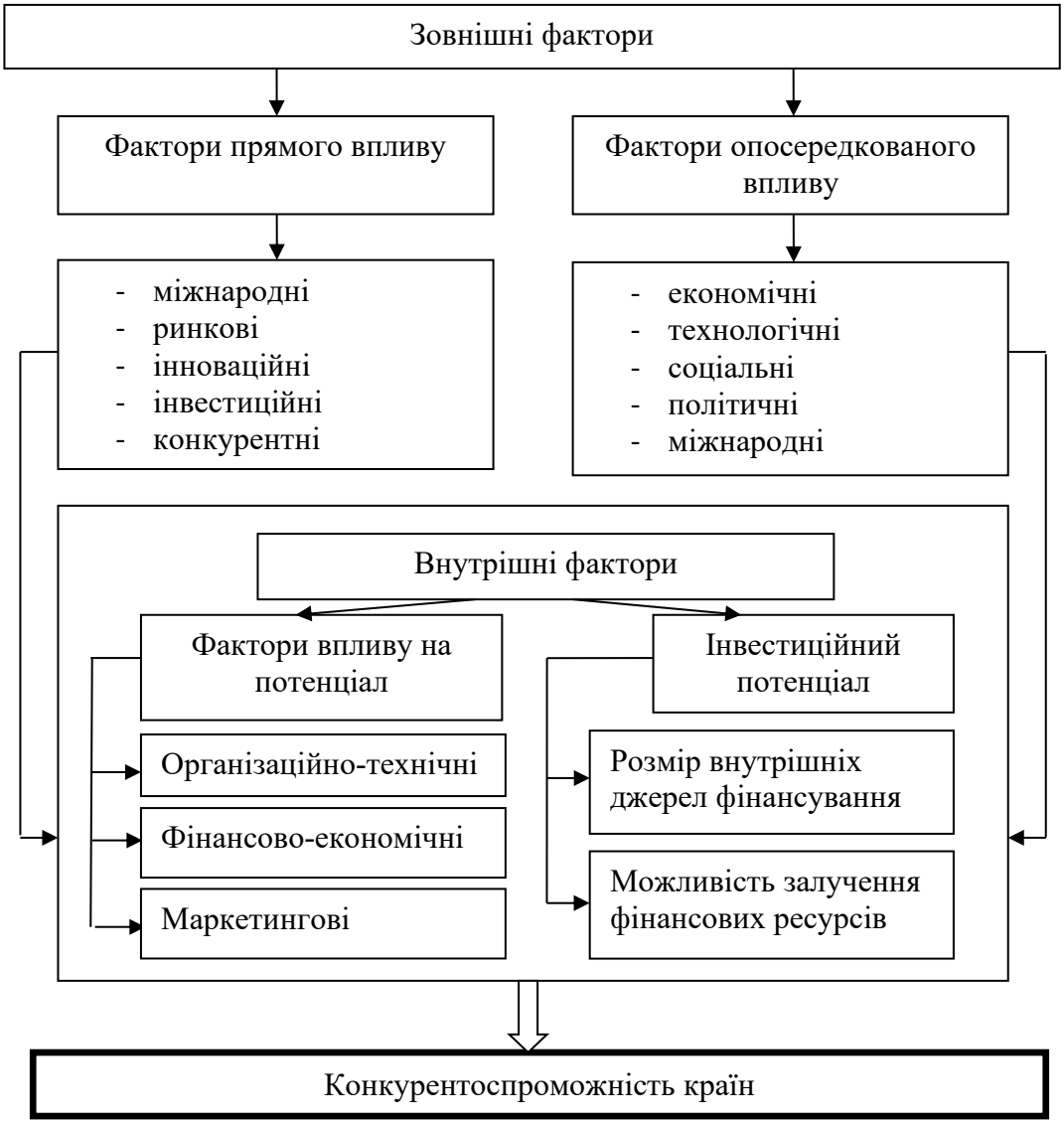

Рис. 1.5. Система факторів конкурентоспроможності країн

Джерело: складено автором за матеріалами [7, 18, 22, 27]

Подальший аналіз особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн дозволяє виділити стратегічний аспект цього процесу, який полягає у формуванні довгострокових пріоритетів розвитку. У сучасних умовах країни змушені не лише реагувати на поточні виклики, але й прогнозувати майбутні тенденції розвитку світової економіки. Це вимагає розробки ефективних інноваційних стратегій, які передбачають визначення ключових напрямів розвитку та

концентрацію ресурсів на їх реалізації. Таким чином, особливості формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн визначаються комплексом взаємопов'язаних факторів, що забезпечують розвиток економіки та її інтеграцію у глобальне середовище.

Структурно – функціональна схема формування інвестиційної привабливості країн представлена на рис. 1.6.

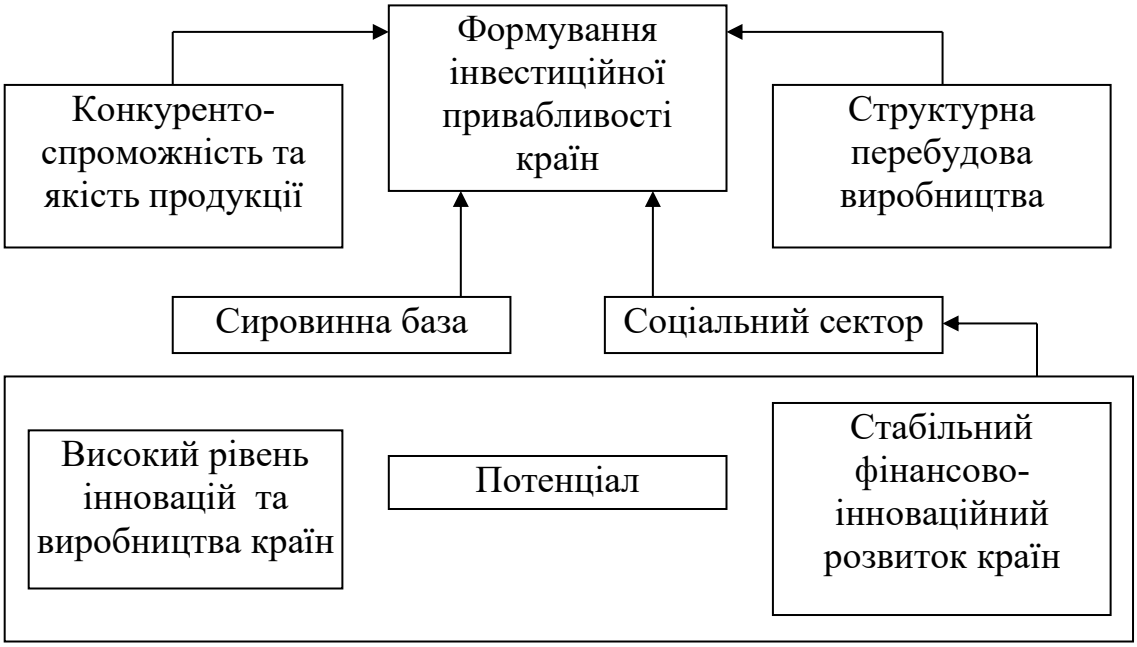

Рис. 1.6. Система факторів конкурентоспроможності країн

Джерело: складено автором за матеріалами [19, 28, 29, 36, 37]

Розширюючи дослідження особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн, доцільно детальніше проаналізувати роль структурних трансформацій економіки, які відбуваються під впливом інноваційних процесів. У сучасних умовах інновації виступають каталізатором змін у галузевій структурі господарства, сприяючи переходу від сировинно-орієнтованих моделей до економік, заснованих на знаннях та високих технологіях. Така трансформація дозволяє країнам підвищувати рівень доданої вартості продукції та зміцнювати свої позиції на світових ринках.

Важливою особливістю є також роль інституційних реформ у формуванні інноваційної конкурентоспроможності, оскільки ефективні інститути забезпечують стабільність економічного середовища та створюють умови для розвитку підприємництва. Реформування системи управління, вдосконалення нормативно-правової бази та забезпечення прозорості економічних процесів сприяють підвищенню інвестиційної привабливості країни.

Окрему увагу слід приділити ролі людського капіталу у формуванні інноваційної економіки, оскільки саме він визначає здатність країни до створення та впровадження нових технологій. Розвиток системи освіти, підвищення кваліфікації кадрів та стимулювання наукової діяльності є ключовими умовами забезпечення інноваційного розвитку. У сучасних умовах важливим є також розвиток цифрової економіки, яка створює нові можливості для підвищення конкурентоспроможності. Використання цифрових технологій дозволяє оптимізувати виробничі процеси, знижувати витрати та підвищувати ефективність управління. Важливим є також розвиток міжнародного співробітництва у сфері науки та технологій, яке сприяє обміну знаннями та досвідом. Участь у міжнародних проєктах дозволяє країнам підвищувати рівень інноваційної активності та зміцнювати конкурентні позиції.

З метою більш детального дослідження особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн доцільно проаналізувати динаміку ключових показників, що характеризують рівень розвитку інноваційної сфери у провідних країнах світу та країнах групи G7 упродовж 2022–2025 років.

До таких показників належать обсяги інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (R&D), рівень патентної активності, а також частка високотехнологічної продукції у структурі експорту. Саме ці індикатори дозволяють оцінити як ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, так і її результативність та вплив на міжнародну конкурентоспроможність економіки.

Порівняльний аналіз зазначених показників між країнами G7 та іншими інноваційно активними країнами, зокрема Китаєм і Південною Кореєю, дає можливість виявити тенденції розвитку інноваційної діяльності, визначити лідерів світового інноваційного простору та встановити взаємозв'язок між інвестиціями в науку, рівнем створення нових технологій і структурою експорту. З цією метою на рисунках 1.7-1.9 представлено динаміку інвестицій у науково-дослідні роботи, патентної активності та частки високотехнологічного експорту, що дозволяє комплексно оцінити рівень інноваційного розвитку та його вплив на конкурентні позиції країн у світовій економіці. У цьому контексті доцільно насамперед розглянути динаміку інвестицій у науково-дослідні роботи як базового чинника формування інноваційного потенціалу країн, що представлено на рис. 1.7.

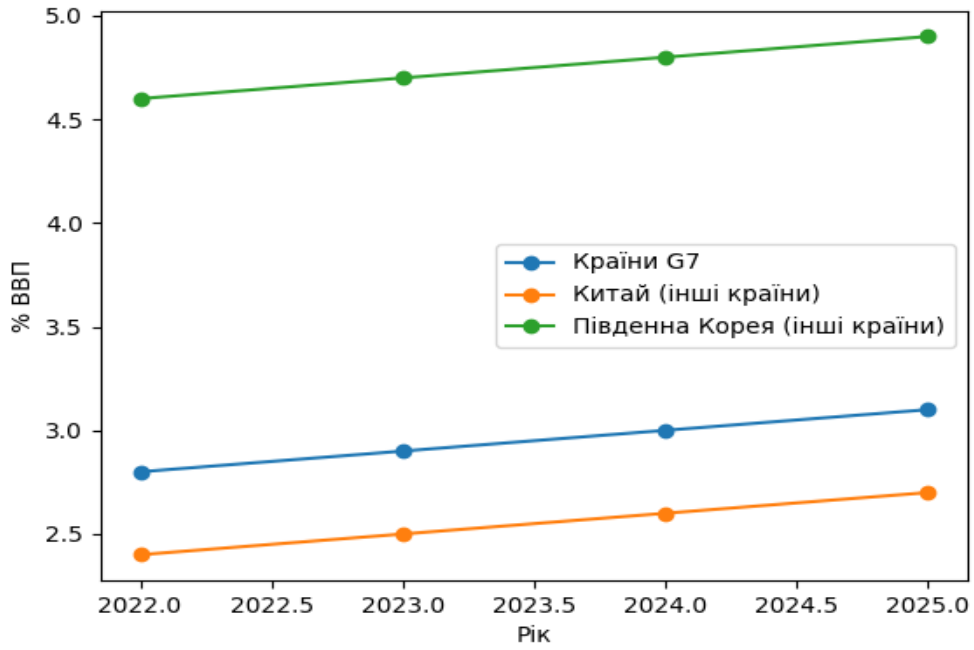

Рис. 1.7. Інвестицій у науково-дослідні роботи країн (% ВВП) за період 2022-2025 рр.
Джерело: складено автором за матеріалами [44, 51, 52, 54]

Як видно з рис. 1.7, протягом 2022–2025 років спостерігається стійка тенденція до зростання інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (R&D) як у країнах групи G7, так і в інших

інноваційно розвинених державах. Зокрема, у країнах G7 обсяг фінансування R&D зріс із приблизно 2,8 % ВВП у 2022 році до близько 3,1 % ВВП у 2025 році, що свідчить про послідовну підтримку інноваційної діяльності та збереження високого рівня науково-технічного розвитку. Водночас інші країни демонструють ще вищі показники. Так, у Китаю рівень інвестицій збільшився з близько 2,4 % ВВП у 2022 році до 2,7 % ВВП у 2025 році, що відображає активну державну політику, спрямовану на розвиток технологічного сектору. Найвищі значення спостерігаються у Південної Кореї, де витрати на R&D зросли з приблизно 4,6 % ВВП у 2022 році до майже 4,9 % ВВП у 2025 році, що підтверджує її статус одного з глобальних лідерів у сфері інновацій.

Загалом аналіз рисунка свідчить про те, що країни, які здійснюють більш інтенсивні інвестиції у наукові дослідження, формують потужніший інноваційний потенціал, що у подальшому забезпечує їхні конкурентні переваги на міжнародному рівні. Після аналізу обсягів інвестицій у науково-дослідні роботи доцільно розглянути результативність інноваційної діяльності, яка відображається через рівень патентної активності, що представлено на рис. 1.8.

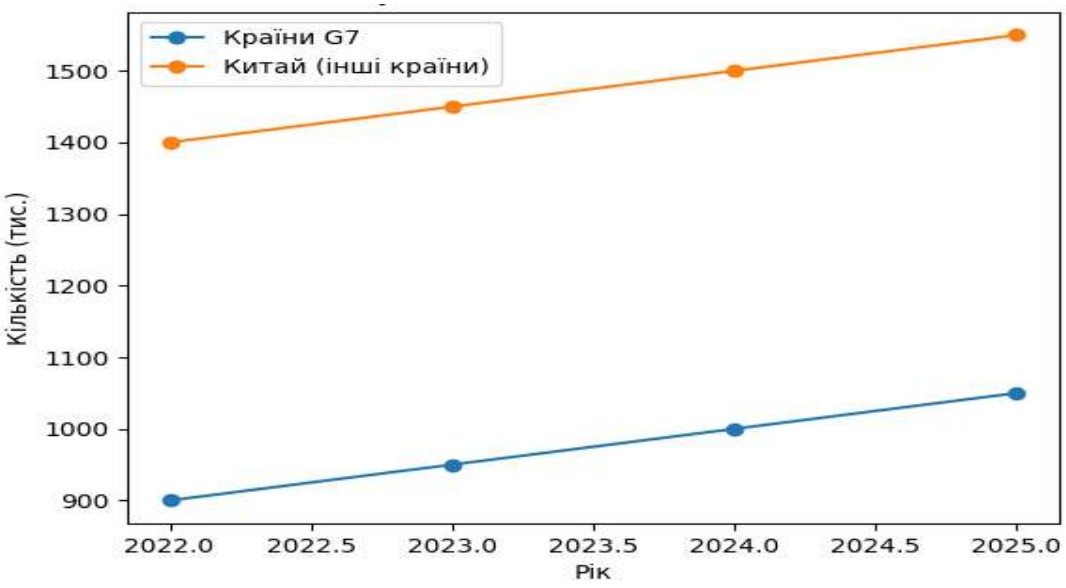

Рис. 1.8. Рівень патентної активності країн (тис.) за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 51, 52, 54]

Як видно з рисунка 1.8, упродовж 2022-2025 років спостерігається позитивна динаміка зростання патентної активності як у країнах G7, так і в інших інноваційно орієнтованих державах. Зокрема, у країнах G7 кількість зареєстрованих патентів зросла з приблизно 900 тис. у 2022 році до близько 1050 тис. у 2025 році, що свідчить про стабільний розвиток науково-технічної сфери та ефективне використання інвестицій у R&D. Водночас інші країни демонструють ще більш високі темпи зростання. Так, у Китаю кількість патентів збільшилася з приблизно 1400 тис. у 2022 році до понад 1550 тис. у 2025 році, що підтверджує його провідні позиції у глобальному інноваційному середовищі та високий рівень комерціалізації наукових розробок. Загалом спостерігається чітка залежність між обсягами фінансування наукових досліджень і рівнем патентної активності, що свідчить про ефективність інвестицій у R&D. Країни, які інвестують значні ресурси у розвиток науки, демонструють вищі результати у створенні та правовому захисті нових технологій. Таким чином, патентна активність виступає важливим індикатором результативності інноваційної діяльності та є одним із ключових факторів формування міжнародної конкурентоспроможності країн.

Наступним етапом дослідження є аналіз практичної реалізації інноваційної діяльності, що проявляється у структурі експорту, зокрема у частці високотехнологічної продукції, що представлено на рисунку 1.9.

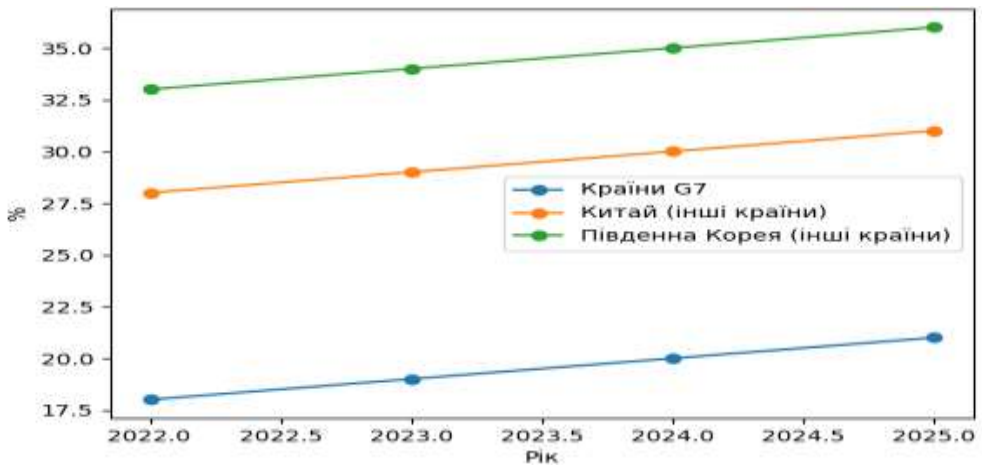

Рис. 1.9. Високотехнологічний експорт країн (%) за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 51, 52, 54]

Як видно з рисунка 1.9, упродовж 2022-2025 років спостерігається поступове зростання частки високотехнологічної продукції у загальному обсязі експорту як у країнах G7, так і в інших інноваційно розвинених державах. Зокрема, у країнах G7 цей показник зріс із приблизно 18 % у 2022 році до близько 21 % у 2025 році, що свідчить про збереження орієнтації на виробництво продукції з високою доданою вартістю та поступове посилення позицій на світових ринках.

Водночас інші країни демонструють більш високі значення. Так, у Китаю частка високотехнологічного експорту зросла з приблизно 28 % у 2022 році до 31 % у 2025 році**,** що зумовлено активним розвитком виробництва електроніки та технологічної продукції. Найвищі показники спостерігаються у Південної Кореї, де цей показник зріс із близько 33 % у 2022 році до 36 % у 2025 році, що підтверджує її статус одного з лідерів у сфері високотехнологічного виробництва. Загалом аналіз рисунка свідчить про те, що країни з більш високим рівнем інноваційної активності та значними інвестиціями у наукові дослідження мають більшу частку високотехнологічного експорту. Це забезпечує їм стійкі конкурентні переваги та дозволяє займати провідні позиції у глобальній економіці. Таким чином, структура експорту виступає важливим індикатором рівня інноваційного розвитку країни та безпосередньо впливає на формування її міжнародної конкурентоспроможності.

Як, видно, з рисунка 1.10, протягом усього досліджуваного періоду спостерігається стабільне зростання витрат на R&D як у країнах G7, так і у світі в цілому. Зокрема, середній показник для країн G7 зріс приблизно з 2,6% ВВП у 2015 році до понад 3,3% у 2025 році. У той же час середньосвітовий рівень підвищився з близько 1,7% до понад 2,0% ВВП. Важливо підкреслити, що країни G7 протягом усього періоду демонструють суттєво вищий рівень фінансування науково-дослідної діяльності порівняно зі світовими показниками. Різниця між цими значеннями залишається стабільною та становить приблизно 1–1,3 відсоткових пункти, що свідчить про системне лідерство країн G7 у сфері інновацій.

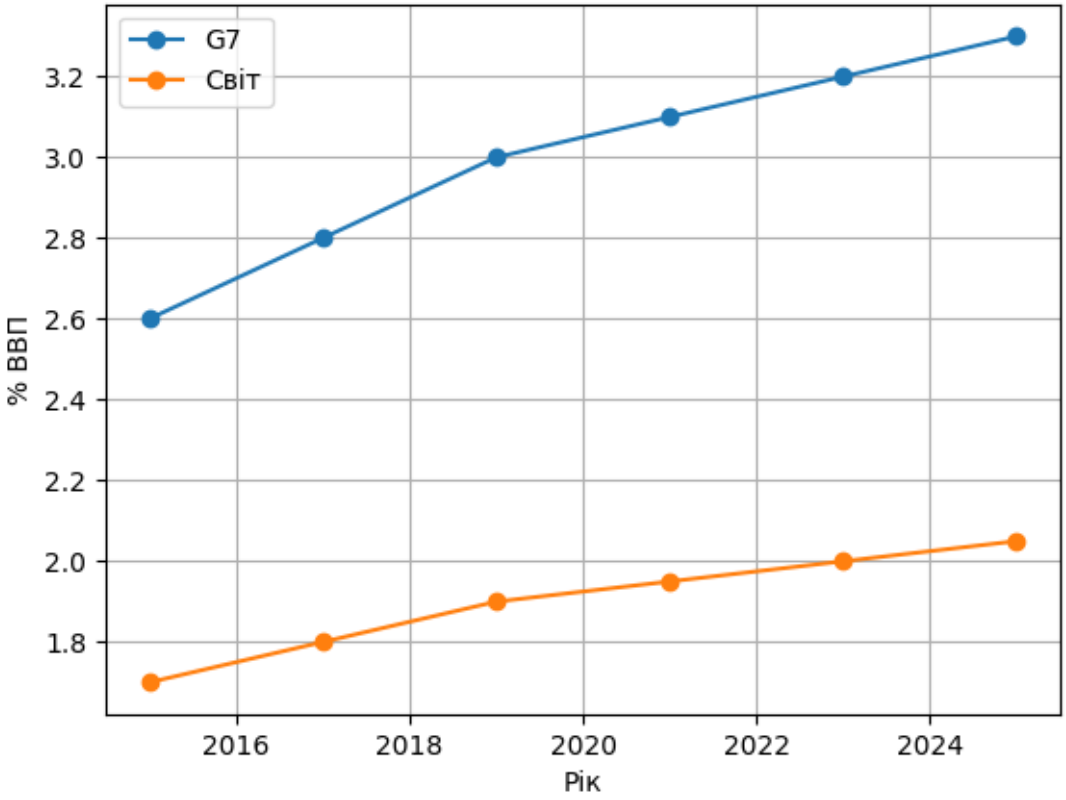

Рис. 1.10. Динаміка витрат на науково-дослідні роботи у країнах G7 та світі (% ВВП) за 2015-2025 рр.
Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Аналіз тенденцій дозволяє також відзначити, що після 2020 року темпи зростання витрат дещо уповільнюються, що може бути пов’язано з глобальними економічними викликами, зокрема наслідками пандемії та геополітичними факторами. Водночас загальна тенденція залишається позитивною, що підтверджує стратегічну важливість інноваційної діяльності для забезпечення економічного розвитку.

Отже, результати аналізу свідчать про стійке зростання інвестицій у науково-дослідні роботи та збереження лідерських позицій країн G7 у глобальній інноваційній економіці. Високий рівень фінансування науки забезпечує їм можливість ефективно впроваджувати нові технології, підвищувати продуктивність та зміцнювати міжнародну конкурентоспроможність.

З метою комплексної оцінки рівня міжнародної конкурентоспроможності

інноваційної активності країн доцільно узагальнити ключові показники розвитку інноваційної сфери та представити їх у єдиній порівняльній системі. Оскільки досліджувані показники мають різні одиниці виміру, для забезпечення їх коректного зіставлення було застосовано метод нормалізації, що дозволяє перевести значення у шкалу від 0 до 100. Це забезпечує можливість об'єктивного порівняння рівня інноваційного розвитку країн за основними індикаторами.

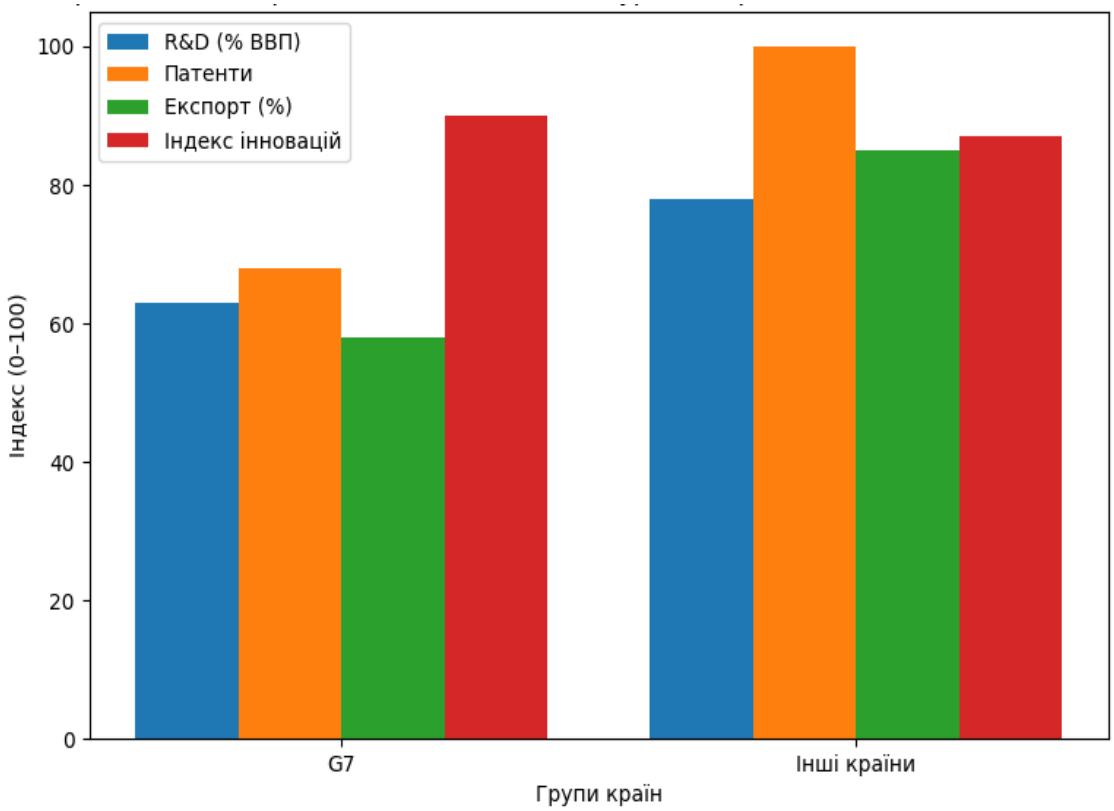

Рис. 1.11. Нормалізоване порівняння інноваційної конкурентоспроможності країн за 2025 рік

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 51, 52]

Як видно з рисунка 1.11, нормалізоване порівняння показників інноваційної конкурентоспроможності дозволяє чітко визначити відмінності між країнами G7 та іншими інноваційно орієнтованими країнами. Зокрема, група інших країн демонструє найвищі значення за показником патентної активності, який досягає максимального рівня у 100 балів, що свідчить про

високу інтенсивність створення та правового захисту інновацій. Також спостерігається високий рівень частки високотехнологічного експорту-близько 85 балів, що підтверджує орієнтацію цих країн на виробництво продукції з високою доданою вартістю. Водночас країни G7 характеризуються більш збалансованою структурою показників. Зокрема, вони демонструють високий рівень індексу інновацій - близько 90 балів, що відображає загальну ефективність інноваційної системи. Рівень інвестицій у R&D у країнах G7 становить приблизно 63 бали, тоді як у групі інших країн цей показник є вищим - близько 78 балів, що свідчить про більш інтенсивне фінансування інноваційної діяльності. Загалом результати аналізу підтверджують, що інші інноваційно орієнтовані країни демонструють більш високі значення за окремими показниками, тоді як країни G7 забезпечують стабільність і збалансованість розвитку інноваційної сфери. Таким чином, використання нормалізованого підходу дозволяє більш об’єктивно оцінити рівень інноваційної конкурентоспроможності та виявити сильні сторони різних груп країн у глобальному економічному середовищі. А особливості формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн визначаються складною системою взаємопов’язаних факторів, що забезпечують розвиток економіки та її інтеграцію у світове господарство.

Висновки до першого розділу

1. У результаті проведеного дослідження встановлено, що інноваційна активність є ключовим чинником формування міжнародної конкурентоспроможності сучасних економічних систем. Її сутність полягає у здатності економіки генерувати нові знання, трансформувати їх у технологічні рішення та ефективно впроваджувати у виробничу й управлінську діяльність. На відміну від традиційних факторів економічного зростання, інновації забезпечують довгострокові конкурентні переваги, сприяють підвищенню продуктивності праці та формуванню економіки знань.

Дослідження показало, що процес формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності має комплексний та багаторівневий характер. Він охоплює взаємодію науково-дослідної сфери, підприємницького сектору, державних інституцій та фінансових механізмів. Особливу роль у цьому процесі відіграє національна інноваційна система, яка забезпечує створення, поширення та використання нових знань. Ефективність її функціонування визначається рівнем координації між її елементами, а також якістю інституційного середовища.

Важливим є те, що інноваційна активність має чітко виражений циклічний характер і включає етапи генерації ідей, наукових досліджень, розробки, впровадження та комерціалізації результатів. Кожен із цих етапів потребує відповідного ресурсного забезпечення та ефективного управління. При цьому ключовими умовами успішного розвитку інновацій є наявність людського капіталу високої якості, достатній рівень фінансування та сприятливе інституційне середовище.

Таким чином, міжнародна конкурентоспроможність інноваційної активності формується під впливом широкого спектра факторів і виступає інтегральною характеристикою здатності економіки адаптуватися до глобальних змін, створювати конкурентні переваги та забезпечувати стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

2. У ході дослідження особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн встановлено, що даний процес значною мірою залежить від рівня розвитку економіки, обсягів інвестицій у науково-дослідні роботи, ефективності інституційного середовища та ступеня інтеграції у світовий інноваційний простір. Порівняльний аналіз показав, що країни з високими показниками фінансування науково-дослідних робіт, такими як держави групи G7, Китай та Південна Корея, демонструють більш високий рівень інноваційної результативності, що проявляється у зростанні патентної активності та частки високотехнологічного експорту.

Особливістю сучасного етапу розвитку є посилення ролі інновацій як основного інструменту забезпечення економічного зростання та міжнародної конкурентоспроможності. Встановлено, що існує тісний взаємозв’язок між обсягами інвестицій у наукові дослідження та рівнем комерціалізації інновацій. Країни, які активно інвестують у розвиток науки та технологій, формують більш потужний інноваційний потенціал, що дозволяє їм займати провідні позиції на світових ринках.

Аналіз також засвідчив, що країни G7 характеризуються стабільністю та збалансованістю розвитку інноваційної сфери, тоді як інші інноваційно орієнтовані країни демонструють більш високі темпи зростання за окремими показниками, зокрема патентною активністю та високотехнологічним експортом. Це свідчить про зміну глобального інноваційного лідерства та посилення конкуренції у сфері технологій.

Крім того, важливим фактором є розвиток цифрових технологій та інноваційної інфраструктури, що створює додаткові можливості для підвищення ефективності економічної діяльності. У сучасних умовах інноваційна конкурентоспроможність формується не лише на національному, але й на глобальному рівні, що обумовлює необхідність активної участі країн у міжнародному науково-технічному співробітництві.

Отже, можна зробити висновок, що формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності є динамічним процесом, який залежить від комплексної взаємодії економічних, технологічних та інституційних факторів. Ефективна реалізація інноваційної політики дозволяє країнам зміцнювати свої позиції у світовій економіці, забезпечувати стійке зростання та формувати довгострокові конкурентні переваги.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ КРАЇН G7

2.1. Аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7

У сучасних умовах глобалізації та посилення міжнародної конкуренції особливого значення набуває комплексна оцінка інноваційної конкурентоспроможності країн, яка дозволяє визначити їх позиції у світовому економічному середовищі. Традиційні підходи до аналізу інноваційного розвитку, що базуються на окремих показниках, не дають можливості повною мірою відобразити реальний стан і ефективність функціонування національних інноваційних систем. Саме тому виникає необхідність застосування інтегрованого підходу, який передбачає одночасне врахування ключових індикаторів інноваційної діяльності. До таких індикаторів належать обсяги фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (R&D), рівень патентної активності, частка високотехнологічного експорту та узагальнений індекс інноваційного розвитку. Кожен із цих показників відображає окремий аспект формування інноваційної конкурентоспроможності: ресурсне забезпечення, результативність інноваційної діяльності, її практичну реалізацію та загальну ефективність функціонування інноваційної системи [43].

Порівняння зазначених показників між країнами G7 та середньосвітовими значеннями дозволяє виявити не лише рівень їх відставання чи випередження, але й оцінити структурні особливості розвитку інноваційної сфери. Такий підхід є особливо важливим у контексті сучасних трансформацій світової економіки, де інновації виступають ключовим фактором економічного зростання та формування довгострокових конкурентних переваг.

З цією метою на рисунку 2.1 представлено порівняльну характеристику основних показників інноваційної конкурентоспроможності країн G7 та середнього світового рівня, що дає змогу комплексно оцінити їх інноваційний потенціал, визначити сильні та слабкі сторони, а також виявити ключові тенденції розвитку у глобальному інноваційному просторі.

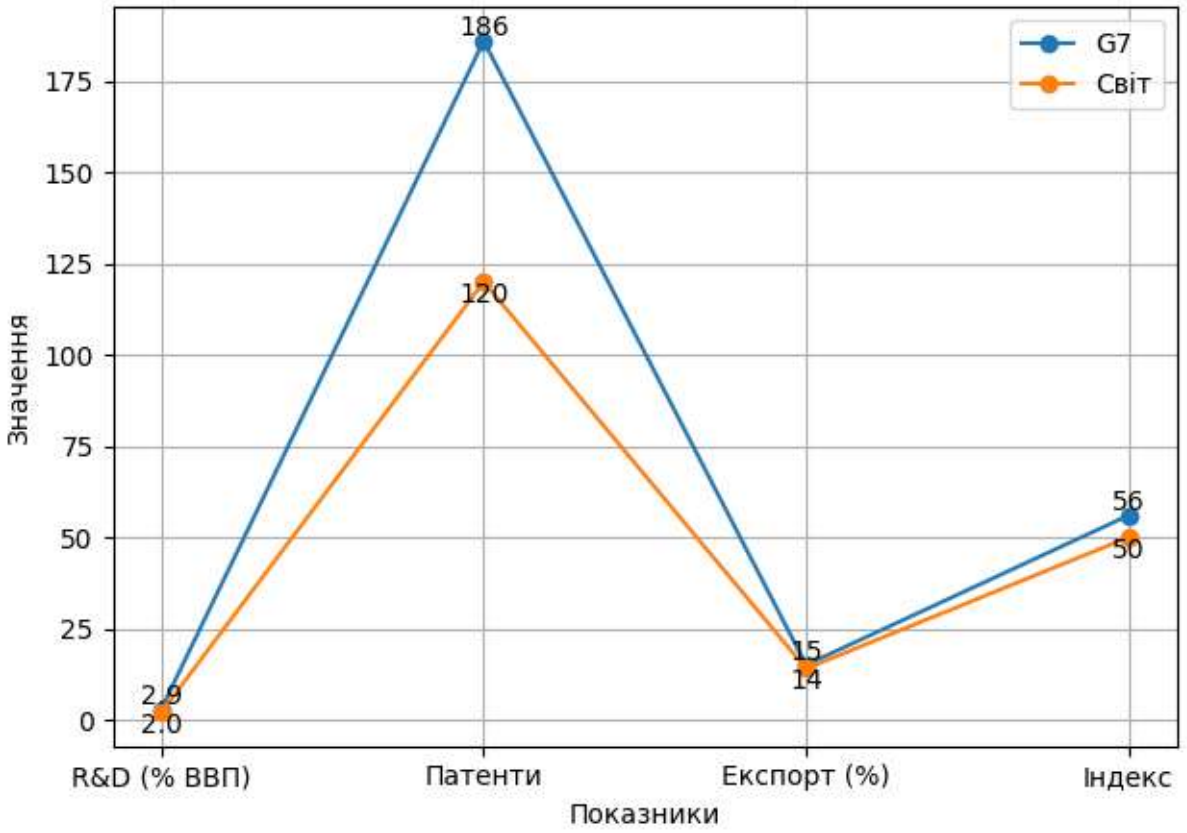

Рис. 2.1. Порівняння інноваційної конкурентоспроможності країн G7 та світового рівня

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як видно з рисунка 2.1, країни G7 суттєво перевищують середньосвітові показники за всіма розглянутими параметрами. Зокрема, середній рівень витрат на науково-дослідні роботи у країнах G7 є значно вищим, ніж у світі в цілому, що свідчить про їх стратегічну орієнтацію на розвиток інноваційної економіки та формування довгострокових конкурентних переваг. Високий рівень фінансування науки забезпечує створення нових технологій та підтримку науково-технічного прогресу.

Патентна активність також демонструє істотну перевагу країн G7, що

підтверджує їх лідерські позиції у сфері створення та впровадження інновацій. Значна кількість патентів свідчить про високий рівень науково-технічного потенціалу, ефективну взаємодію між наукою та бізнесом, а також здатність до комерціалізації інноваційних розробок.

Аналіз частки високотехнологічного експорту показує, що країни G7 мають більш розвинену структуру зовнішньої торгівлі, орієнтовану на продукцію з високою доданою вартістю. Це забезпечує їм стабільні позиції на міжнародних ринках та сприяє зростанню економіки. У той же час середньосвітові показники залишаються нижчими, що свідчить про нерівномірність розвитку інноваційної діяльності у різних країнах.

Інноваційний індекс також підтверджує перевагу країн G7, які займають провідні позиції у глобальних рейтингах. Це обумовлено високим рівнем розвитку інституційного середовища, людського капіталу, інноваційної інфраструктури та ефективною державною політикою у сфері підтримки інновацій. Отже, результати порівняльного аналізу свідчать про суттєву диференціацію рівня інноваційної конкурентоспроможності між країнами G7 та середньосвітовими показниками. Країни G7 виступають лідерами глобальної інноваційної економіки, формуючи основні тенденції розвитку та визначаючи напрямки технологічного прогресу. Їх досвід може бути використаний як орієнтир для інших країн у процесі формування ефективної інноваційної політики. Таким чином, домінування країн G7 у сфері інновацій підтверджує, що саме інноваційна активність є визначальним чинником забезпечення міжнародної конкурентоспроможності у сучасних умовах глобалізації.

Для поглибленого аналізу сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 доцільно розглянути динаміку їх інноваційного розвитку у часовому вимірі. Такий підхід дозволяє не лише оцінити поточний рівень інноваційності, але й виявити тенденції змін, стабільність розвитку та відмінності між окремими країнами.

З цією метою на рисунку 2.2 представлено динаміку інноваційного індексу країн G7 у період 2022–2025 років, що дає можливість здійснити порівняльний аналіз рівня інноваційної активності та визначити ключових лідерів і аутсайдерів у межах досліджуваної групи.

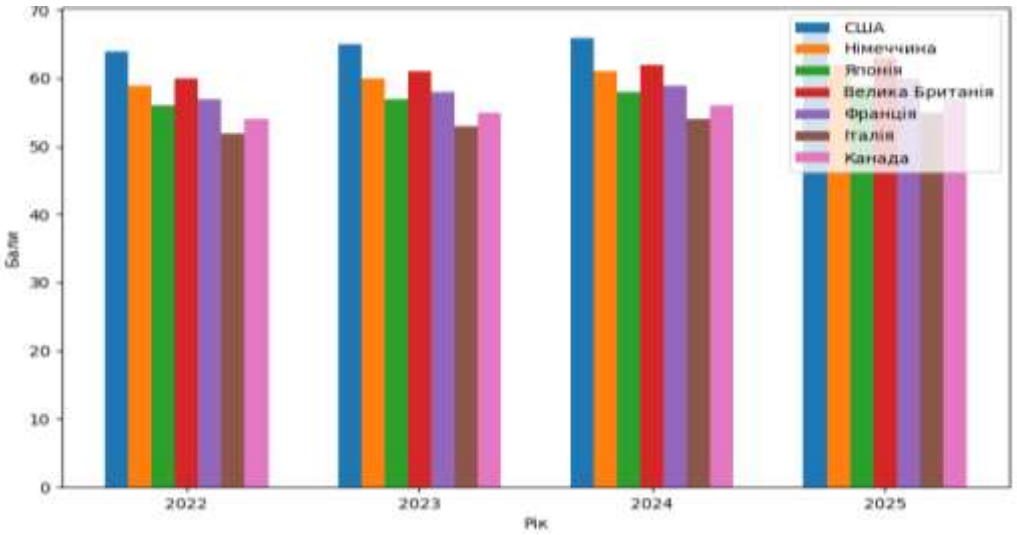

Рис.2.2. Динаміка інноваційного індексу країн G7
у період 2022-2025 років
Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як видно з рисунка 2.2, упродовж 2022–2025 років усі країни G7 демонструють стійку позитивну динаміку зростання інноваційного індексу, що свідчить про поступове зміцнення їх міжнародної конкурентоспроможності у сфері інноваційної діяльності. Загалом приріст показників є помірним і становить у середньому близько +1 бал на рік, що вказує на еволюційний характер розвитку інноваційної сфери.

Найвищі значення протягом усього досліджуваного періоду демонструють США, де інноваційний індекс зріс з приблизно 64 балів у 2022 році до 67 балів у 2025 році, тобто на 3 бали за чотири роки. Це підтверджує їх беззаперечне лідерство серед країн G7, що зумовлено високим рівнем розвитку науково-дослідної інфраструктури, значною роллю приватного сектору та активним впровадженням передових технологій.

Високі показники також характерні для Великої Британії, де індекс

збільшується з 60 до 63 балів, та Німеччини - з 59 до 62 балів, що свідчить про стабільність та ефективність їхніх інноваційних систем. Японія демонструє аналогічну тенденцію, із зростанням показника з 56 до 59 балів, що підтверджує її сильні позиції у сфері технологічного розвитку та промислових інновацій.

Важливо відзначити, що розрив між країнами-лідерами та країнами з нижчими показниками залишається практично незмінним. Зокрема, різниця між США та Італією у 2022 році становить 12 балів (64 проти 52) і зберігається на рівні 12 балів у 2025 році (67 проти 55), що свідчить про наявність стійких структурних відмінностей у рівні інноваційного розвитку.

Загалом отримані результати свідчать про те, що країни G7 перебувають на високому рівні інноваційного розвитку, однак темпи його зростання є відносно помірними. Це може вказувати на досягнення певного рівня насиченості інноваційної системи, коли подальше підвищення конкурентоспроможності потребує не лише кількісного збільшення показників, але й якісних змін, зокрема у сфері цифровізації, штучного інтелекту та комерціалізації інновацій.

У сучасній економіці венчурний капітал відіграє ключову роль у забезпеченні розвитку інноваційної діяльності, оскільки саме він є основним джерелом фінансування стартапів, високотехнологічних компаній та інноваційних проєктів на ранніх стадіях їх реалізації. На відміну від традиційних інвестиційних механізмів, венчурне фінансування характеризується підвищеним рівнем ризику, однак водночас забезпечує значний потенціал отримання інноваційних проривів та формування нових ринків.

Рівень розвитку венчурного інвестування безпосередньо впливає на міжнародну конкурентоспроможність країн, оскільки визначає швидкість створення та комерціалізації нових технологій. У країнах G7 венчурний капітал виступає важливим елементом інноваційної екосистеми, забезпечуючи ефективну взаємодію між наукою, бізнесом та фінансовими

інститутами.

З огляду на це, аналіз динаміки венчурних інвестицій дозволяє оцінити рівень підтримки інноваційної діяльності у провідних економіках світу, визначити тенденції розвитку інноваційного підприємництва та виявити країни-лідери у сфері фінансування інновацій. З цією метою на рисунку 2.3 представлено динаміку венчурних інвестицій у країнах G7 у період 2022–2025 років.

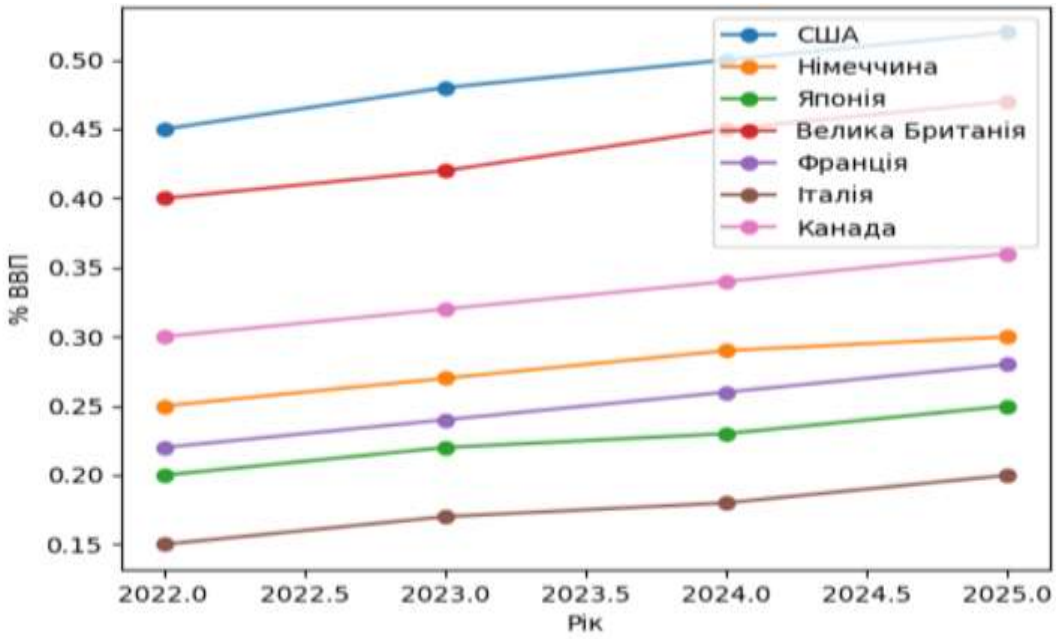

Рис. 2.3. Динаміка венчурних інвестицій у країнах G7 (2022-2025 рр.)

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як, видно, з рис. 2.3, упродовж 2022–2025 років у всіх країнах G7 спостерігається стійка тенденція до зростання обсягів венчурних інвестицій, що свідчить про активізацію фінансування інноваційної діяльності та розвиток інноваційного підприємництва.

Найвищі показники характерні для США, де рівень венчурних інвестицій зріс з приблизно 0,45 % ВВП у 2022 році до 0,52 % ВВП у 2025 році, тобто на 0,07 процентних пункти, що є найбільшим приростом серед країн G7. Це підтверджує лідерство США у сфері фінансування інновацій та розвитку стартап-екосистеми. Високі значення також демонструє Велика Британія, де показник зріс з 0,40 % до 0,47 % ВВП, а також Канада - з 0,30 % до 0,36 %

ВВП, що свідчить про активний розвиток венчурного ринку у цих країнах.

Загалом темпи зростання венчурних інвестицій у країнах G7 є відносно рівномірними та становлять у середньому +0,01–0,02 % ВВП щорічно, що свідчить про стабільний розвиток інноваційної фінансової екосистеми. Водночас зберігається суттєвий розрив між країнами-лідерами та аутсайдерами, який у 2025 р. становить близько 0,32 % ВВП (США проти Італії). Таким чином, венчурні інвестиції є важливим фактором формування міжнародної конкурентоспроможності, забезпечуючи фінансову підтримку інновацій та сприяючи розвитку високотехнологічного сектору [42].

Одним із найважливіших показників розвитку інноваційної економіки є кількість стартапів, яка відображає рівень підприємницької активності у сфері високих технологій та здатність економіки генерувати нові інноваційні ідеї. Стартапи виступають ключовим елементом сучасної інноваційної екосистеми, оскільки саме вони забезпечують швидке впровадження нових технологій, створення інноваційних продуктів та формування нових ринкових ніш.

У країнах G7 розвиток стартап-середовища підтримується за рахунок сприятливого інституційного середовища, доступу до фінансових ресурсів, високого рівня освіти та розвитку цифрової інфраструктури.

Динаміка кількості стартапів дозволяє оцінити не лише рівень інноваційної активності, але й здатність економіки до адаптації в умовах швидких технологічних змін.

Таким чином, дослідження цього показника є важливим для розуміння особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн. З цією метою на рисунку 2.4 представлено динаміку кількості стартапів у країнах G7 у 2022–2025 роках.

Важливим показником рівня інноваційного розвитку країни є частка зайнятого населення у високотехнологічних секторах економіки, яка відображає ступінь трансформації економіки у напрямі знаннєвої та цифрової моделі розвитку. Зростання цього показника свідчить про підвищення ролі інновацій у формуванні структури зайнятості та розвитку людського капіталу.

У країнах G7 високотехнологічна зайнятість формується під впливом розвитку цифрових технологій, автоматизації виробництва, впровадження штучного інтелекту та інших сучасних інновацій. Саме цей показник дозволяє оцінити, наскільки інноваційна діяльність інтегрована у реальний сектор економіки та як вона впливає на ринок праці.

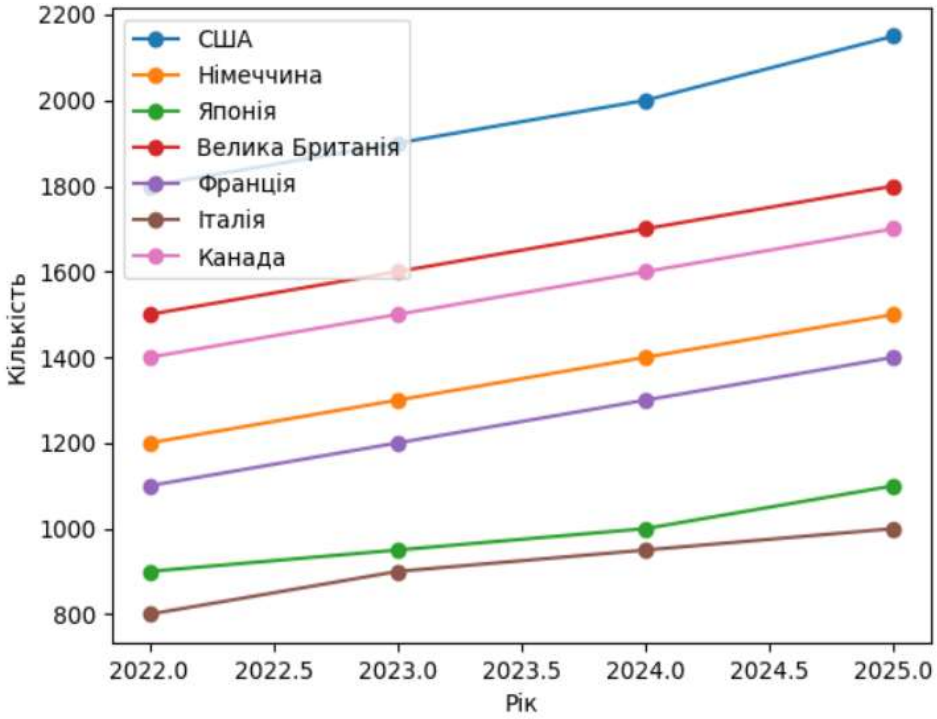

Рис. 2.4. Динаміка кількості стартапів (на 1 млн. нселення) у країнах G7 (2022–2025 рр.)

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як, видно, з рисунка 2.4, упродовж 2022–2025 років у країнах G7 спостерігається зростання кількості стартапів, що свідчить про активізацію інноваційного підприємництва та розвиток стартап-екосистем.

Важливо відзначити, що середній приріст у країнах G7 становить близько +250–350 стартапів на 1 млн населення за період, що свідчить про значне пожвавлення інноваційної активності. При цьому розрив між США та Італією у 2025 році досягає 1150 стартапів, що вказує на суттєву диференціацію рівня розвитку інноваційного підприємництва.

Таким чином, кількість стартапів є важливим індикатором інноваційної

конкурентоспроможності, оскільки відображає здатність економіки створювати нові бізнес-моделі та впроваджувати інновації.

Аналіз динаміки зайнятості у високотехнологічних галузях дає змогу визначити рівень адаптації економіки до нових технологічних викликів, а також оцінити ефективність державної політики у сфері інновацій та освіти. З цією метою на рисунку 2.5 представлено динаміку частки зайнятих у високотехнологічному секторі країн G7 у період 2022–2025 років.

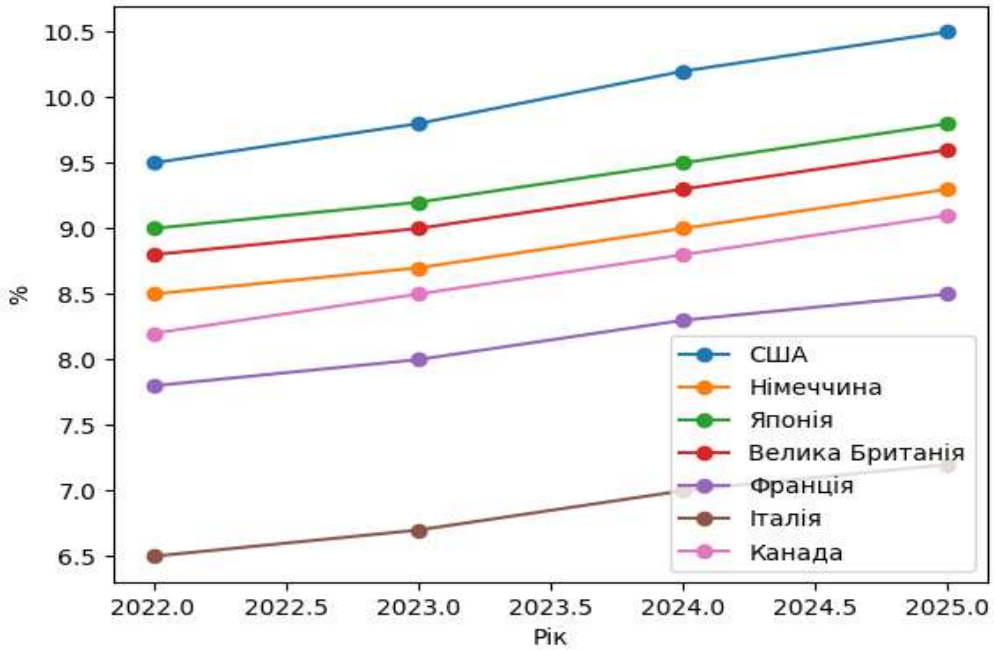

Рис. 2.5. Динаміка зайнятості у високотехнологічному секторі країн G7 (%) (2022–2025 рр.)
Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як, видно, з рисунка 2.5, упродовж 2022–2025 років у країнах G7 спостерігається поступове зростання частки зайнятих у високотехнологічному секторі, що свідчить про трансформацію структури економіки у напрямі інноваційного розвитку.

Проведений аналіз динаміки венчурних інвестицій, кількості стартапів та рівня зайнятості у високотехнологічному секторі дозволяє комплексно оцінити сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7. Отримані результати свідчать про наявність стійкої тенденції до зростання всіх досліджуваних показників у період 2022–2025

років, що підтверджує поступальний розвиток інноваційної економіки провідних країн світу. Найвищі показники у США (0,52 % ВВП у 2025 році) значно перевищують рівень інших країн, що забезпечує їм провідні позиції у глобальній інноваційній системі. Водночас наявність суттєвого розриву між країнами (до 0,32 % ВВП) свідчить про нерівномірність розвитку венчурного фінансування в межах G7.

Комплексний аналіз усіх показників дозволяє зробити висновок про наявність тісного взаємозв'язку між фінансуванням інновацій, розвитком підприємницької активності та структурними змінами на ринку праці. Країни, які мають вищий рівень венчурного фінансування, демонструють більшу кількість стартапів і вищу частку зайнятих у високотехнологічних секторах, що підтверджує ефективність їхньої інноваційної політики.

Водночас результати дослідження свідчать про збереження значної диференціації між країнами G7, що проявляється у стабільних розривах за всіма показниками. Це вказує на існування структурних відмінностей у розвитку інноваційних систем, які обумовлені рівнем економічного розвитку, інституційними умовами та особливостями державної політики.

Таким чином, сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 характеризується високим рівнем розвитку, стабільним зростанням та поступовою трансформацією економіки у напрямі інноваційної моделі. Однак подальше посилення конкурентних позицій цих країн потребує не лише збільшення обсягів інвестицій, але й підвищення ефективності їх використання, розвитку інноваційної інфраструктури та активізації процесів комерціалізації наукових розробок.

2.2. Особливості формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7

Формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 розпочалося у другій половині XX століття, однак кожна

з країн пройшла цей шлях по-різному, сформувавши власну модель інноваційного розвитку. Найраніше та найбільш системно цей процес проявився у США, де вже у 1950-х роках було закладено основу інноваційної економіки через масштабні інвестиції у науку, розвиток військово-промислового комплексу та формування тісного зв'язку між університетами і бізнесом. Саме це дозволило США зайняти домінуючі позиції у сфері глобальних інновацій і зберігати їх до сьогодні.

На відміну від США, Японія та Німеччина розвивали інноваційну конкурентоспроможність переважно через індустріальну модель, яка сформувалася у 1960–1970-х роках. Обидві країни зробили акцент на технологічному вдосконаленні виробництва, однак підходи відрізнялися: якщо Японія орієнтувалася на масове впровадження інновацій у високотехнологічних галузях, таких як електроніка та автомобілебудування, то Німеччина зосередилася на розвитку високоякісного машинобудування та прикладних досліджень. У результаті обидві країни досягли високого рівня технологічної спеціалізації, хоча їх інноваційні системи залишаються більш консервативними порівняно з американською моделлю.

Велика Британія та Канада почали активно формувати інноваційну конкурентоспроможність дещо пізніше - переважно у 1980–1990-х роках, коли відбувся перехід до постіндустріальної економіки. Для цих країн характерна орієнтація на розвиток сектору послуг, цифрових технологій та фінансових інновацій. Зокрема, Велика Британія стала одним із світових центрів фінансових технологій, тоді як Канада зробила ставку на розвиток людського капіталу та IT-сектору. У порівнянні з США, їх інноваційні системи є менш масштабними, однак більш гнучкими та адаптивними до глобальних змін.

Франція займає проміжне положення між ринковою та державною моделлю інноваційного розвитку. На відміну від США чи Великої Британії, де домінує приватний сектор, у Франції значну роль відіграє держава, яка активно фінансує наукові дослідження та підтримує стратегічні галузі. Такий підхід дозволив забезпечити стабільність інноваційної системи, проте в

окремих випадках обмежує швидкість впровадження інновацій порівняно з більш ринково орієнтованими економіками.

Найбільш відмінною серед країн G7 є Італія, яка почала формувати інноваційну конкурентоспроможність значно пізніше і менш інтенсивно. На відміну від Німеччини чи Японії, де інновації мають системний характер, в Італії вони зосереджені переважно у секторі малого та середнього бізнесу і мають фрагментарний характер. Це обумовлює нижчий рівень інноваційної активності та конкурентоспроможності порівняно з іншими країнами G7.

Таким чином, порівняльний аналіз показує, що, незважаючи на спільну приналежність до групи G7, країни суттєво відрізняються за моделями формування інноваційної конкурентоспроможності. США демонструють найбільш динамічну та ринково орієнтовану модель, Японія та Німеччина - індустріально-технологічну, Велика Британія та Канада - постіндустріальну та цифрову, Франція - змішану, а Італія - більш фрагментовану. Водночас усі ці моделі забезпечують високий рівень інноваційного розвитку, що дозволяє країнам G7 зберігати провідні позиції у світовій економіці.

У рамках дослідження особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності доцільно використовувати не лише прямі показники інноваційної діяльності, але й непрямі індикатори, що характеризують рівень розвитку людського капіталу, цифрової трансформації та ефективності економіки. Саме ці фактори формують основу для створення, впровадження та поширення інновацій у сучасних умовах.

У сучасній інноваційній економіці рівень цифрових навичок населення є одним із ключових факторів формування міжнародної конкурентоспроможності, оскільки саме він визначає здатність країни ефективно впроваджувати новітні технології, розвивати цифрові платформи та забезпечувати функціонування високотехнологічних секторів. Для країн G7, які виступають лідерами глобальної економіки, розвиток цифрових компетенцій є стратегічним пріоритетом (рис. 2.6).

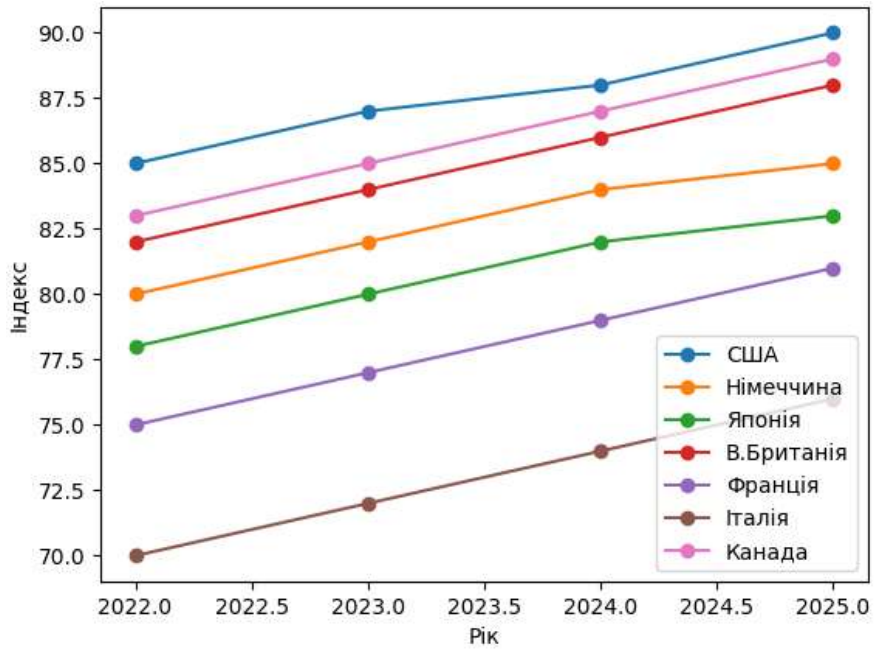

Рис. 2.6. Динаміка рівня цифрових навичок у країнах G7, 2022-2025 роки

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як видно з рисунка 2.6, упродовж 2022–2025 років у всіх країнах G7 спостерігається стійка тенденція до зростання рівня цифрових навичок населення, що свідчить про активну цифрову трансформацію економік та посилення ролі людського капіталу у формуванні інноваційної конкурентоспроможності.

Найвищі значення протягом усього періоду демонструють США, де показник зріс з 85 балів у 2022 році до 90 балів у 2025 році, тобто на 5 балів або приблизно 5,9 %. Це свідчить про системну політику розвитку цифрових компетенцій, а також про високий рівень інтеграції цифрових технологій у всі сфери економіки.

Схожі темпи зростання демонструють Канада (83 → 89 балів, +6 балів) та Велика Британія (82 → 88 балів, +6 балів), що вказує на їхню орієнтацію на розвиток цифрової економіки та активне впровадження освітніх програм у сфері ІТ. Німеччина характеризується більш помірним, але стабільним зростанням (80 → 85 балів, +5 балів), що відображає її більш індустріально орієнтовану модель розвитку.

Японія демонструє подібну тенденцію (78 → 83 балів, +5 балів), що свідчить про стабільність розвитку цифрових компетенцій, хоча темпи залишаються дещо нижчими порівняно з англосаксонськими країнами. Франція (75 → 81 бал, +6 балів) та Італія (70 → 76 балів, +6 балів) демонструють найбільші відносні темпи зростання (понад 7–8 %), що свідчить про активне “наздоганяюче” зростання.

Водночас розрив між країнами залишається стабільним: якщо у 2022 році різниця між США та Італією становила 15 балів, то у 2025 році - 14 балів, що свідчить про збереження структурної нерівності у розвитку цифрових компетенцій. Таким чином, рівень цифрових навичок виступає фундаментальною основою інноваційної конкурентоспроможності, оскільки визначає здатність економіки до впровадження новітніх технологій та адаптації до цифрових трансформацій.

Рівень готовності до впровадження технологій штучного інтелекту є важливим індикатором інноваційної конкурентоспроможності, оскільки штучний інтелект виступає одним із ключових драйверів сучасного технологічного розвитку. Для країн G7 цей показник визначає їх здатність інтегрувати передові технології у виробництво та сферу послуг (рис. 2.7).

Як видно з рисунка 2.7, у 2022–2025 роках країни G7 демонструють стійке зростання індексу готовності до впровадження технологій штучного інтелекту, що відображає посилення ролі цифрових інновацій у формуванні економічної конкурентоспроможності.

Лідером залишаються США, де показник зріс з 88 до 94 балів, тобто на 6 балів або близько 6,8 %, що свідчить про високий рівень розвитку цифрової інфраструктури, доступу до даних та інвестицій у ШІ. Високі значення також демонструють Велика Британія (85 → 91 бал) та Канада (84 → 90 балів), що підтверджує їх активну участь у розвитку новітніх технологій.

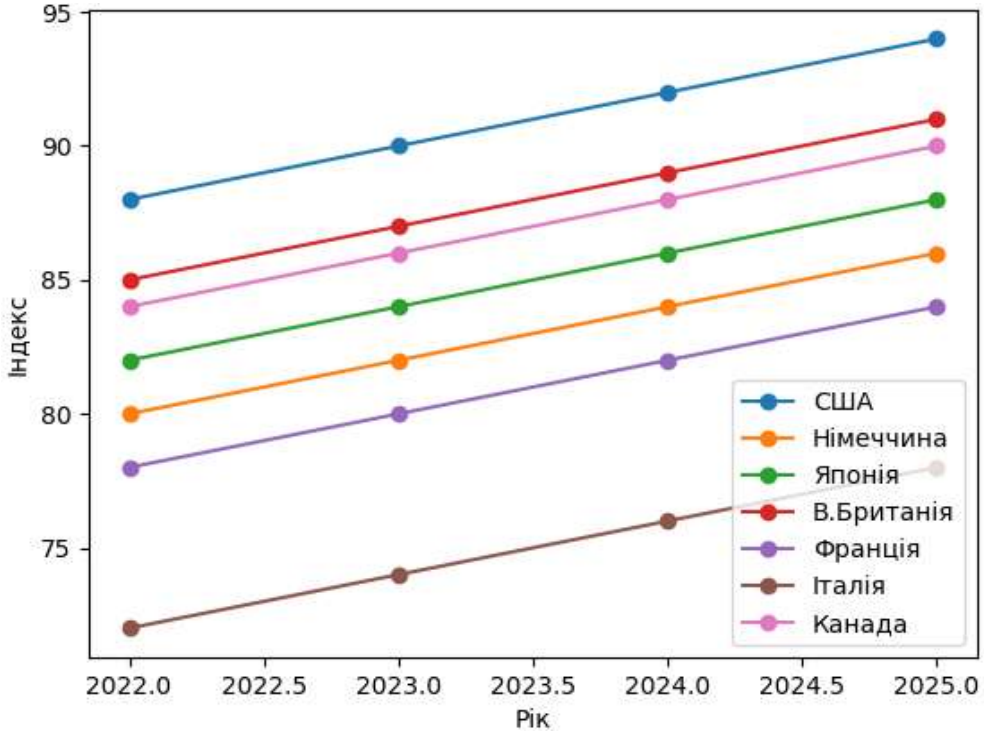

Рисунок 2.7 – Динаміка індексу готовності до штучного інтелекту у країнах G7, 2022-2025 роки
Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Японія (82 → 88 балів) та Німеччина (80 → 86 балів) демонструють стабільне зростання, однак дещо поступаються за темпами країнам-лідерам, що може бути пов’язано з більш консервативною структурою економіки. Франція (78 → 84 бали) та Італія (72 → 78 балів) мають нижчі показники, хоча також демонструють позитивну динаміку. Суттєвим є той факт, що розрив між крайніми значеннями у 2025 році становить 16 балів, що є більшим, ніж у випадку цифрових навичок. Це свідчить про більш нерівномірний розвиток саме передових технологій. Отже, рівень готовності до штучного інтелекту є критичним фактором сучасної конкурентоспроможності, оскільки саме ці технології визначатимуть структуру економіки у найближчі десятиліття. Продуктивність праці є узагальнюючим показником ефективності економіки та результативності впровадження інновацій. Високий рівень продуктивності свідчить про ефективне використання ресурсів, технологій та людського капіталу (рис.2.8).

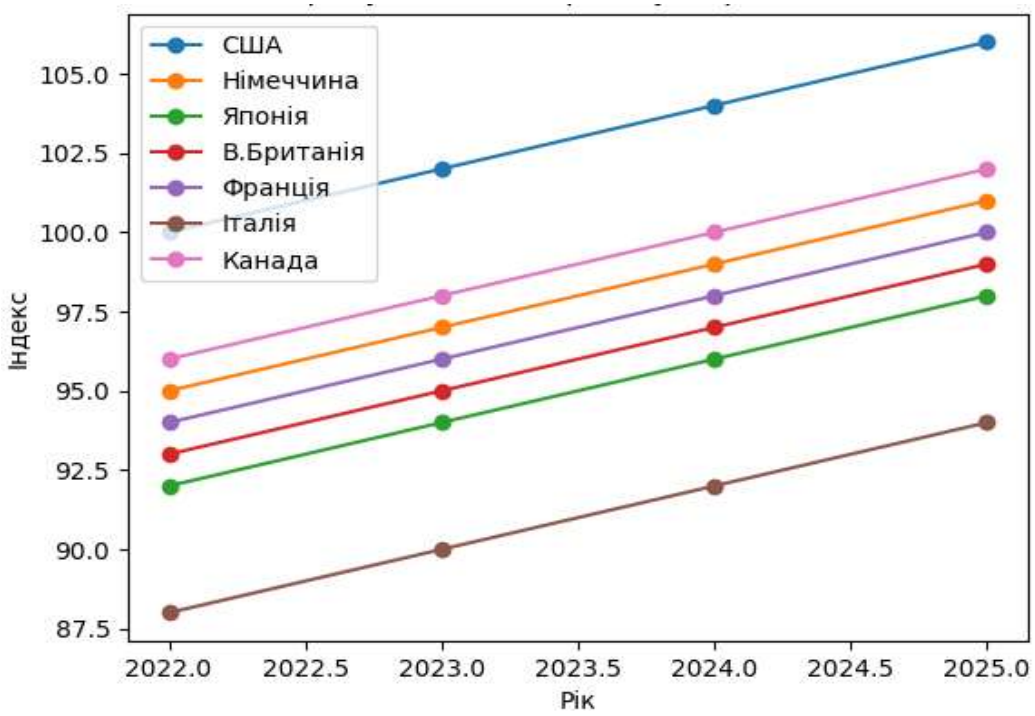

Рис. 2.8. Динаміка продуктивності праці у країнах G7, 2022-2025 роки

Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Аналіз рисунка 2.8 свідчить про стабільне зростання продуктивності праці у всіх країнах G7 у період 2022–2025 років, що є прямим результатом впровадження інновацій та цифрових технологій. США демонструють найвищі показники, де індекс зріс з 100 до 106, тобто на 6 пунктів (+6 %). Подібні темпи зростання спостерігаються у Канаді (96 → 102) та Німеччині (95 → 101), що свідчить про ефективне використання технологій у виробництві. Франція (94 → 100) та Велика Британія (93 → 99) демонструють аналогічну динаміку, що підтверджує їх стабільний розвиток. Японія (92 → 98) також має позитивну тенденцію, хоча темпи залишаються помірними. Італія, як і раніше, має найнижчі показники (88 → 94), що свідчить про структурні проблеми економіки, однак позитивна динаміка зберігається.

Розрив між країнами у 2025 році становить близько 12 пунктів, що є меншим порівняно з іншими показниками, що вказує на більш вирівняний рівень ефективності економік. Таким чином, продуктивність праці виступає інтегральним показником ефективності інноваційної діяльності та її впливу на економічний розвиток.

Охоплення вищою освітою є важливим показником формування людського капіталу, який виступає основою інноваційного розвитку. Високий рівень освіти забезпечує підготовку кваліфікованих кадрів, здатних генерувати та впроваджувати інновації (рис. 2.9).

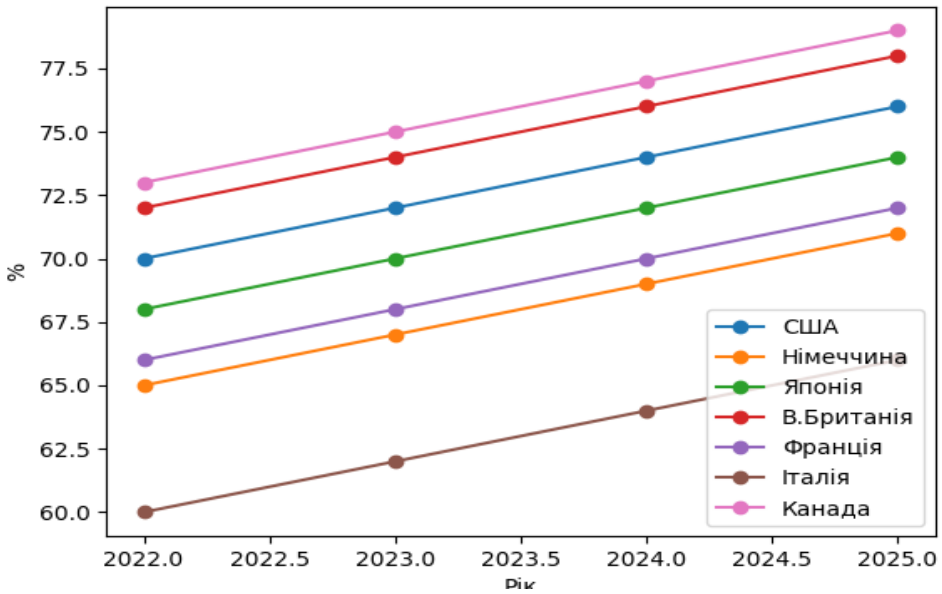

Рис. 2.9. Динаміка охоплення вищою освітою у країнах G7, 2022-2025 рр.
Джерело: складено автором за матеріалами [44, 47, 48, 51, 52, 54, 55]

Як видно з рисунка 2.9, у 2022–2025 роках у країнах G7 спостерігається стійке зростання рівня охоплення вищою освітою, що свідчить про посилення ролі людського капіталу у формуванні інноваційної економіки.

Лідером є Канада, де показник зріс з 73 % до 79 % (+6 процентних пунктів), що є найвищим значенням серед країн G7. Велика Британія (з 72 % до 78 %) та США (70 % → 76 %) також демонструють високі показники.

Японія (68 % → 74 %) та Німеччина (65 % → 71 %) демонструють стабільне зростання, що відображає ефективність освітніх систем. Франція (66% → 72 %) та Італія (60 % → 66 %) мають нижчі значення, але темпи зростання є подібними до інших країн. Розрив між країнами у 2025 році становить 13 процентних пунктів, що свідчить про нерівномірний розвиток освітніх систем.

Таким чином, рівень освіти є базовим фактором формування інноваційної конкурентоспроможності, оскільки саме він визначає якість людського капіталу.

Проведений аналіз особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 дозволяє зробити висновок, що даний процес має комплексний, багатофакторний характер і формується під впливом як економічних, так і соціально-технологічних чинників. На відміну від традиційних підходів, що базуються виключно на обсягах фінансування науково-дослідних робіт, сучасна модель інноваційної конкурентоспроможності включає значно ширший спектр показників, зокрема рівень розвитку людського капіталу, цифрових компетенцій, технологічної готовності та ефективності економіки [48].

Результати аналізу свідчать про те, що всі країни G7 демонструють стійке зростання ключових показників, що характеризують умови формування інноваційної діяльності. Зокрема, рівень цифрових навичок у провідних країнах досягає 85–90 балів, а індекс готовності до використання технологій штучного інтелекту - 90–94 балів, що свідчить про високий рівень технологічної зрілості цих економік. Водночас продуктивність праці зростає у середньому на 5–6 % за досліджуваний період, що підтверджує ефективність впровадження інновацій у реальний сектор економіки.

Особливу роль у формуванні інноваційної конкурентоспроможності відіграє людський капітал, що підтверджується зростанням рівня охоплення вищою освітою до 75–79 % у країнах-лідерах, таких як Канада та Велика Британія. Це забезпечує формування висококваліфікованих кадрів, здатних генерувати та впроваджувати інновації, що є критично важливим у сучасній економіці знань.

Разом з тим, аналіз показав наявність стійкої диференціації між країнами G7. Розрив між лідерами та країнами з нижчими показниками за окремими індикаторами досягає 12–16 балів або 10–15 процентних пунктів, що свідчить про нерівномірність розвитку інноваційних систем. Зокрема, США, Канада та

Велика Британія демонструють більш високий рівень цифровізації та технологічної готовності, тоді як Італія та частково Франція характеризуються нижчими показниками, що обумовлено структурними особливостями їх економік. Важливою особливістю є те, що всі розглянуті показники мають взаємопов'язаний характер. Високий рівень цифрових навичок сприяє розвитку штучного інтелекту, що, у свою чергу, підвищує продуктивність праці та стимулює економічне зростання. Одночасно розвиток системи освіти забезпечує формування людського капіталу, який виступає основою для інноваційної діяльності. Таким чином, міжнародна конкурентоспроможність формується як результат синергії різних складових інноваційної системи [47].

Отже, країни G7 характеризуються високим рівнем розвитку інноваційної конкурентоспроможності, що забезпечується поєднанням розвиненої інституційної бази, активної участі приватного сектору, високого рівня людського капіталу та впровадження сучасних технологій. Водночас подальше зміцнення їх позицій у глобальному інноваційному середовищі потребує посилення цифрової трансформації, розвитку передових технологій та зменшення внутрішніх диспропорцій.

Таким чином, можна стверджувати, що формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 є динамічним процесом, який постійно трансформується під впливом глобальних технологічних змін та потребує адаптації до нових викликів світової економіки.

2.3. Перспективи стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7

У сучасних умовах трансформації глобальної економіки перспективи розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 формуються під впливом глибоких структурних змін, пов'язаних із цифровізацією, переходом до економіки знань та посиленням ролі інновацій

як ключового чинника економічного зростання. Якщо у другій половині XX століття конкурентоспроможність значною мірою визначалася обсягами виробництва та індустріальним потенціалом, то на сучасному етапі вирішального значення набуває здатність країн генерувати, впроваджувати та комерціалізувати інновації.

Перспективи країн G7 значною мірою залежать від їх здатності адаптувати національні інноваційні системи до нових технологічних викликів. У цьому контексті США зберігають найсильніші позиції, оскільки їх інноваційна модель базується на тісній взаємодії науки, бізнесу та венчурного капіталу. У перспективі США продовжать домінувати у сфері штучного інтелекту, цифрових платформ та високотехнологічного підприємництва, що забезпечується високим рівнем фінансування інновацій, розвитком стартап-екосистеми та глобальним впливом технологічних корпорацій. Очікується, що подальше зростання інноваційної активності у США буде супроводжуватися поглибленням цифрової трансформації та розвитком нових технологічних секторів, таких як квантові технології та біоінженерія.

Загалом, для всіх країн G7 характерною є тенденція до поглиблення цифровізації економіки, розвитку штучного інтелекту та підвищення ролі людського капіталу. Зростання рівня цифрових навичок до 85–90 балів, підвищення готовності до використання штучного інтелекту до 90–94 балів та стабільне зростання продуктивності праці свідчать про формування нової моделі економічного розвитку, орієнтованої на інновації [49].

Водночас перспективи розвитку супроводжуються посиленням глобальної конкуренції, зокрема з боку країн Азії, що вимагає від країн G7 постійного вдосконалення стратегій інноваційного розвитку. Особливого значення набуває здатність швидко адаптуватися до технологічних змін, ефективно використовувати інноваційний потенціал та забезпечувати стійкий економічний розвиток.

У контексті дослідження перспектив стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 важливо

підкреслити, що підвищення конкурентоспроможності є динамічним і безперервним процесом, який потребує системного управління та стратегічного підходу. Особливість цього процесу полягає в тому, що він охоплює всі ключові складові національної економіки, включаючи людський капітал, технологічну базу, інноваційну інфраструктуру, виробничі процеси, ринки збуту та інституційне середовище. Відповідно, формування ефективної стратегії розвитку конкурентоспроможності передбачає комплексне врахування як факторів стимулювання інновацій, так і можливих обмежень та ризиків [41].

У країнах G7 стратегічний підхід до підвищення конкурентоспроможності інноваційної активності базується на глибокій трансформації економіки, що передбачає активне впровадження новітніх технологій, модернізацію виробничих процесів та розвиток цифрової інфраструктури. Особливе значення у цьому процесі відіграє технологічне оновлення, яке включає автоматизацію виробництва, цифровізацію бізнес-процесів та використання інтелектуальних систем управління. Це дозволяє забезпечити гнучкість економіки, підвищити ефективність використання ресурсів та прискорити процеси інноваційного розвитку.

Водночас важливим елементом стратегії є організаційна трансформація, яка передбачає вдосконалення механізмів управління інноваційною діяльністю, розвиток інноваційної культури та підвищення адаптивності економічних систем до змін. У цьому контексті країни G7 активно розвивають інноваційні екосистеми, що забезпечують ефективну взаємодію між науковими установами, бізнесом та державою.

Таким чином, перспективи стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 визначаються комплексною взаємодією технологічних, економічних та соціальних факторів. Успішна реалізація цих стратегій дозволить країнам G7 зберегти лідерські позиції у світовій економіці та забезпечити довгострокове економічне зростання в умовах глобальних викликів.

У процесі формування ефективної стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 ключовим завданням є визначення базових умов, на яких така стратегія має ґрунтуватися.

Насамперед йдеться про чітке формулювання стратегічної мети розвитку, що дозволяє окреслити пріоритетні напрями інноваційної діяльності, визначити цільові сегменти глобального ринку та оцінити масштаби конкурентного середовища. Для країн G7 це означає вибір між орієнтацією на глобальне лідерство у широкому спектрі технологій або ж концентрацію на окремих високотехнологічних нішах, де вони мають найбільші конкурентні переваги [49].

Водночас важливим аспектом є визначення типу конкурентних переваг, які вже сформовані або можуть бути досягнуті у перспективі. У контексті інноваційної діяльності такі переваги можуть проявлятися у високому рівні технологічного розвитку, ефективності інноваційної інфраструктури, якості людського капіталу або здатності до швидкої комерціалізації нових технологій. Окрім цього, стратегічне планування передбачає аналіз конкурентного середовища з метою виявлення сильних сторін інших країн та розробки заходів щодо нейтралізації їх конкурентних переваг у глобальному інноваційному просторі.

Сучасні підходи до формування конкурентних стратегій, які використовуються країнами G7, значною мірою ґрунтуються на концепціях, розроблених у межах теорії конкурентних переваг (рис. 2.10). Зокрема, у світовій практиці виділяються базові стратегічні моделі, що передбачають досягнення конкурентоспроможності за рахунок оптимізації витрат, створення унікальних характеристик інноваційної продукції або концентрації на вузьких сегментах ринку.

Так, стратегія, орієнтована на зниження витрат, трансформується у підвищення ефективності економіки через впровадження інновацій, автоматизацію виробництва та оптимізацію ресурсів. Стратегія диференціації реалізується через створення унікальних високотехнологічних продуктів і

послуг, які забезпечують країнам конкурентні переваги на світових ринках. Водночас стратегія фокусування проявляється у спеціалізації окремих країн на певних напрямах інноваційної діяльності, наприклад, у сфері фінансових технологій або «зелених» інновацій.

Рис. 2.10. Система конкурентних стратегій країн G7
Джерело: складено автором за матеріалами [9, 13, 24, 29, 41, 42]

Важливим елементом формування стратегій розвитку є аналіз конкурентного середовища, який у сучасній економічній теорії часто розглядається через призму моделі конкурентних сил. У глобальному масштабі ці сили проявляються у вигляді конкуренції між країнами за інвестиції, технології, людський капітал та доступ до ринків. Країни G7, маючи значний економічний потенціал, активно використовують стратегічні підходи для посилення своїх позицій у цьому середовищі.

Узагальнюючи, можна зазначити, що формування стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 передбачає поєднання різних стратегічних підходів, які адаптуються до умов глобальної конкуренції. Це дозволяє країнам не лише ефективно

використовувати наявні конкурентні переваги, але й формувати нові, забезпечуючи стійкий розвиток та зміцнення позицій у світовій економіці.

У контексті формування стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 особливого значення набуває узгодженість стратегічних та операційних планів розвитку національних економік. Під такою узгодженістю слід розуміти забезпечення тісного взаємозв'язку між різними напрямами державної політики, зокрема фінансовою, інноваційною, науково-технічною та соціально-економічною, що дозволяє досягти синергійного ефекту у реалізації стратегічних цілей [50].

Змістовна узгодженість стратегічного планування передбачає гармонізацію ключових елементів розвитку, включаючи довгострокові цілі, прогнози економічного зростання, інноваційні заходи, інструменти їх реалізації, а також визначення відповідальних суб'єктів і часових параметрів виконання. При цьому важливо враховувати різні аспекти планування, такі як пріоритетність окремих напрямів, їх ієрархічна підпорядкованість, послідовність реалізації, взаємозалежність та адаптивність до змін зовнішнього середовища.

У країнах G7 формування ефективної стратегії інноваційного розвитку базується на поетапному підході, який передбачає попереднє здійснення комплексних довгострокових прогнозів розвитку економіки, науково-технічного прогресу та окремих галузей.

Особливе місце у цій системі займає розвиток науково-технічного прогресу, який визначає як початковий етап прогнозування, так і подальші стратегічні рішення. Саме технологічний розвиток виступає ключовим фактором, що впливає на всі елементи представленої моделі.

Важливим елементом є також оцінка майбутніх потреб споживачів у високотехнологічній продукції та визначення доступності ресурсів, необхідних для її створення. Саме ці прогностичні оцінки формують основу для розробки інноваційної політики, стратегічних програм науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, а також загальної стратегії економічного

розвитку (рис. 2.11).

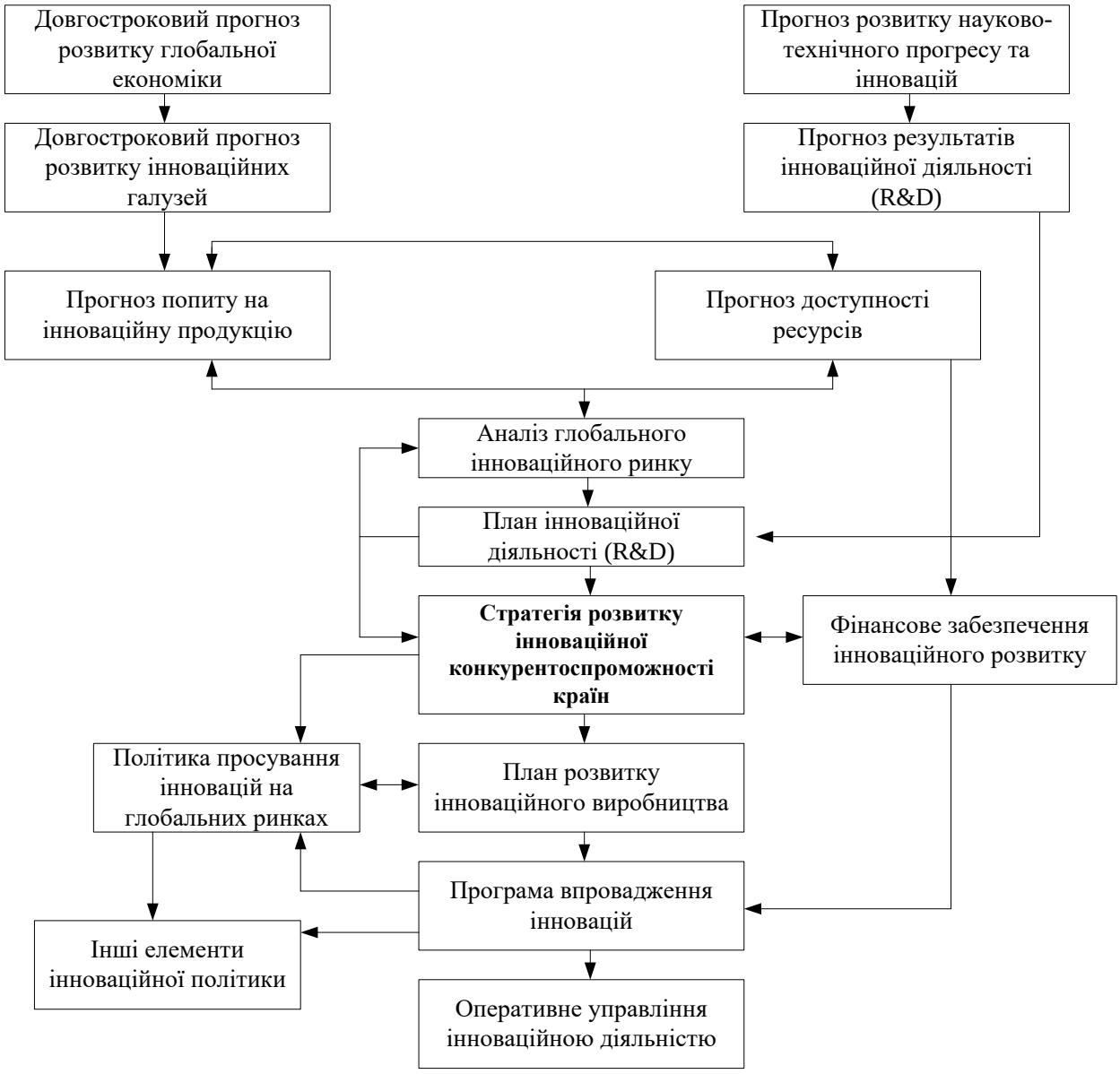

Рис. 2.11. Модель формування стратегії міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7
Джерело: побудовано автором

Впровадження новітніх технологій, зокрема автоматизації, біотехнологій і цифрових платформ, обумовлює необхідність постійного оновлення технологічної бази та формування нових конкурентних переваг.

Така взаємопов’язана структура стратегічного планування, представлена на рисунку 2.11, відображає послідовність переходу від

прогнозування ключових макроекономічних і технологічних факторів до формування стратегічних рішень та їх практичної реалізації. Зокрема, початковим етапом виступає система довгострокових прогнозів, яка охоплює розвиток глобальної економіки, інноваційних галузей, науково-технічного прогресу та результати інноваційної діяльності. Саме ці елементи формують аналітичну основу для визначення попиту на інноваційну продукцію та оцінки доступності ресурсів, необхідних для її створення.

На основі зазначених прогнозів здійснюється аналіз глобального інноваційного ринку, що дозволяє оцінити рівень конкуренції, структуру попиту та перспективи розвитку інноваційної діяльності. Результати такого аналізу слугують підґрунтям для формування плану інноваційної діяльності та загальної стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності країн G7. Важливою складовою цього процесу є фінансове забезпечення, яке визначає можливості реалізації стратегічних цілей та рівень інвестицій у розвиток інновацій.

Подальший етап передбачає трансформацію стратегічних рішень у конкретні інструменти реалізації, зокрема формування політики просування інновацій на глобальних ринках, планування розвитку інноваційного виробництва та створення програм впровадження інновацій. На цьому рівні забезпечується практична реалізація визначених напрямів розвитку, що супроводжується оперативним управлінням інноваційною діяльністю та координацією всіх елементів інноваційної системи.

Така логіка побудови стратегічного планування забезпечує узгодженість усіх етапів - від прогнозування до реалізації, що дозволяє країнам G7 ефективно використовувати свій ресурсний потенціал, швидко адаптуватися до змін глобального середовища та підтримувати високий рівень міжнародної конкурентоспроможності.

З урахуванням цього формується комплексна система прогнозування, яка інтегрує оцінку галузевих тенденцій, попиту на інновації, ресурсного забезпечення та технологічних змін. Такий підхід дозволяє не лише визначити

можливі сценарії розвитку, але й оцінити їх вплив на рівень міжнародної конкурентоспроможності країн G7.

Комплексний характер прогнозування забезпечує можливість визначення ключових подій, часових параметрів їх реалізації та потенційної сили впливу на інноваційний розвиток. Це створює основу для формування гнучкої та адаптивної стратегії, яка враховує як позитивні тенденції, так і можливі ризики. У результаті країни G7 отримують можливість розробляти альтернативні сценарії розвитку та ефективно реагувати на виклики глобального середовища (рис. 2.12).

Представлений на рисунку підхід відображає комплексну модель прогнозування та формування стратегії міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7, яка базується на поетапному переході від аналізу ключових факторів впливу до розробки стратегічних рішень та їх практичної реалізації.

На початковому етапі визначаються ключові фактори, що формують умови інноваційного розвитку, зокрема макроекономічні умови, особливості глобального ринкового середовища та рівень розвитку науково-технологічного прогресу. Кожен із цих факторів підлягає детальному прогнозуванню. Так, аналіз макроекономічних умов передбачає оцінку інфляційних процесів, динаміки доходів та інвестиційної активності, що визначає загальні можливості фінансування інновацій. На основі зазначених факторів формується система прогнозів за ключовими напрямами, яка включає прогноз розвитку інноваційних галузей, попиту на інноваційну продукцію, інноваційного потенціалу економіки та розвитку технологій.

Дослідження ринкового середовища спрямоване на оцінку рівня конкуренції, кількості учасників ринку та доступності ресурсів, що безпосередньо впливає на позиції країн у глобальному інноваційному просторі. У свою чергу, прогнозування розвитку науково-технологічного прогресу дозволяє визначити перспективи впровадження нових технологій та рівень технологічної конкурентоспроможності.

Рис. 2.12. Модель прогнозування та формування стратегії міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7

Джерело: побудовано автором

Такі прогнози є взаємопов’язаними та створюють аналітичну базу для формування комплексного бачення майбутнього розвитку.

Центральним елементом моделі виступає комплексний прогноз розвитку інноваційної конкурентоспроможності, який передбачає систематизацію можливих змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі. У межах цього етапу здійснюється визначення ключових подій, що можуть впливати на інноваційний розвиток, а також прогнозуються стратегічні напрями трансформації економіки. Особливу увагу приділяється оцінці характеристик цих подій, зокрема сили їх впливу, часу настання та ймовірності реалізації, що дозволяє сформувати обґрунтовані сценарії розвитку.

На певному етапі здійснюється генерування альтернативних варіантів розвитку, які відображають можливі траєкторії підвищення міжнародної конкурентоспроможності. Це дає змогу врахувати різні сценарії змін зовнішнього середовища та обрати найбільш ефективні напрями розвитку.

Завершальним етапом є реалізація сформованої стратегії, яка здійснюється через систему стратегічного, тактичного та оперативного управління інноваційною діяльністю. Такий підхід забезпечує узгодженість довгострокових цілей із поточними управлінськими рішеннями та дозволяє ефективно реагувати на зміни у глобальному середовищі.

Таким чином, перспективи стратегії розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 визначаються їх здатністю до комплексного управління інноваційними процесами, ефективного використання ресурсів та інтеграції у глобальний інноваційний простір. Успішна реалізація стратегічних підходів дозволить цим країнам зберегти лідерські позиції у світовій економіці та забезпечити стійке економічне зростання в умовах постійних трансформацій.

Висновки до другого розділу

1. Проведений аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 показав, що ці країни займають провідні позиції у світовому інноваційному середовищі, демонструючи стабільно високі показники розвитку інноваційної діяльності. Дослідження динаміки ключових індикаторів, зокрема інноваційних індексів, венчурних інвестицій, стартап-активності та продуктивності праці, свідчить про наявність позитивних тенденцій зростання у період 2022–2025 років. Зокрема, встановлено, що у більшості країн G7 спостерігається поступове підвищення рівня інноваційної активності, що проявляється у зростанні обсягів фінансування інновацій, збільшенні кількості стартапів та підвищенні ефективності економіки. Водночас аналіз показав наявність певної диференціації між країнами: США, Канада та Велика Британія демонструють більш динамічний розвиток, тоді як Італія та частково Франція характеризуються нижчими темпами зростання. Таким чином, сучасний стан інноваційної конкурентоспроможності країн G7 характеризується високим рівнем розвитку, стабільною динамікою та збереженням лідерських позицій у глобальному інноваційному просторі, що забезпечується ефективним поєднанням фінансових, технологічних та людських ресурсів.

2. У результаті дослідження особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 встановлено, що цей процес має комплексний характер і визначається взаємодією низки ключових факторів. Серед них вирішальне значення мають рівень розвитку інституційного середовища, активна участь приватного сектору у фінансуванні інновацій, наявність розвиненої інноваційної інфраструктури та високий рівень людського капіталу. Порівняльний аналіз країн G7 показав, що кожна з них має власну модель формування інноваційної конкурентоспроможності. США характеризуються високим рівнем комерціалізації інновацій та домінуванням приватного сектору, Німеччина та

Японія - орієнтацією на індустріальні інновації, Велика Британія та Канада - розвитком цифрової економіки та інновацій у сфері послуг, тоді як Франція та Італія демонструють більш змішані та менш динамічні моделі розвитку. Отже, формування міжнародної конкурентоспроможності країн G7 базується на поєднанні різних моделей інноваційного розвитку, що забезпечує їх стійкість та адаптивність до змін у глобальному економічному середовищі.

3. Дослідження тенденцій розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 дозволило встановити, що у сучасних умовах ключовими напрямами розвитку є поглиблення цифровізації, активне впровадження технологій штучного інтелекту, підвищення ролі людського капіталу та розвиток інноваційної інфраструктури. Ці тенденції формують нову модель економічного розвитку, орієнтовану на знання, технології та інновації. Встановлено, що перспективи розвитку країн G7 значною мірою визначаються їх здатністю до стратегічного управління інноваційними процесами, прогнозування змін зовнішнього середовища та адаптації до нових глобальних викликів. Особливе значення має розвиток цифрових компетенцій, підвищення продуктивності праці та формування ефективної системи освіти, що забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів.Водночас зростання конкуренції на глобальному рівні, а також внутрішні структурні відмінності між країнами G7 зумовлюють необхідність постійного вдосконалення стратегій розвитку та пошуку нових джерел конкурентних переваг.

ВИСНОВКИ

1. У результаті проведеного дослідження встановлено, що процес формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності є складною багаторівневою системою, яка формується під впливом широкого кола взаємопов'язаних факторів. У сучасних умовах глобалізації конкурентні переваги країн визначаються не лише наявністю ресурсів, але й ефективністю їх використання, рівнем розвитку інноваційного потенціалу та здатністю до генерації нових знань. Особливого значення набувають інвестиції у науково-дослідні роботи, рівень розвитку технологій, а також ефективність механізмів комерціалізації інновацій. Встановлено, що міжнародна конкурентоспроможність інноваційної активності формується як результат взаємодії державної політики, діяльності бізнесу та розвитку наукового середовища. При цьому ключову роль відіграє людський капітал, який забезпечує створення та впровадження інновацій. Таким чином, досліджуваний процес має системний характер і потребує комплексного підходу до управління.

2. Дослідження особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності дозволило встановити, що цей процес суттєво відрізняється залежно від економічного розвитку країни, структури її економіки та рівня інтеграції у світову економіку. Визначено, що ключовими чинниками виступають розвиток інноваційної інфраструктури, ефективність державної інноваційної політики, активність приватного сектору та рівень цифровізації економіки. Особливістю сучасного етапу є зростання ролі цифрових технологій, глобальних інноваційних мереж та міжнародного співробітництва, що сприяє прискоренню процесів створення та поширення інновацій. Водночас важливим фактором є здатність країн адаптуватися до швидких змін технологічного середовища. Це свідчить про необхідність формування гнучких моделей управління інноваційним розвитком.

3. Проведений аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 показав, що ці

країни зберігають лідерські позиції у світовій економіці завдяки високому рівню розвитку інноваційних систем та значним обсягам фінансування науково-дослідних робіт. Дослідження динаміки показників у 2022–2025 роках засвідчило позитивні тенденції зростання, що проявляються у збільшенні інноваційної активності, розвитку стартап-екосистем та підвищенні продуктивності праці. Водночас встановлено, що країни G7 характеризуються певною диференціацією за рівнем інноваційного розвитку. Зокрема, США, Канада та Велика Британія демонструють більш високі темпи розвитку цифрових технологій та інноваційних секторів, тоді як інші країни мають більш стриману динаміку.

4. У ході дослідження встановлено, що формування міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 відбувається на основі поєднання різних стратегічних підходів та моделей розвитку. Кожна з країн має власні пріоритети, однак їх об’єднує орієнтація на інновації як ключовий фактор економічного зростання. Визначено, що основними особливостями є високий рівень розвитку людського капіталу, активне впровадження цифрових технологій, ефективна взаємодія держави та бізнесу, а також розвинена інноваційна інфраструктура. Водночас значну роль відіграє здатність країн до стратегічного планування та прогнозування, що дозволяє забезпечити узгодженість дій та підвищити ефективність управління інноваційними процесами.

5. Дослідження тенденцій розвитку міжнародної конкурентоспроможності інноваційної активності країн G7 дозволило встановити, що у сучасних умовах основними напрямами є поглиблення цифровізації економіки, підвищення ролі людського капіталу та вдосконалення інноваційної інфраструктури. Ці процеси формують нову модель економічного розвитку, орієнтовану на знання та технології. Встановлено, що ефективність інноваційного розвитку значною мірою залежить від узгодженості стратегічного планування, прогнозування та реалізації інноваційної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О. І. Конкурентоспроможність національних економік у глобальному середовищі. Економіка України. 2020. № 5. С. 20–28.

2. Біла І. С., Посна В. С. Інноваційний розвиток економік у глобальному вимірі. Наукові записки. 2023. № 1. С. 15–22.

3. Бондаренко О. В. Технологічний розвиток економік у сучасних умовах. Економічний простір. 2022. № 170. С. 33–39.

4. Буркинський Б. В. Інноваційні процеси у світовій економіці. Регіональна економіка. 2020. № 2. С. 40–47.

5. Бутко М. П. Інноваційна діяльність як фактор глобального економічного розвитку. Економіка України. 2020. № 7. С. 50–58.

6. Варига Д. О. Інноваційна діяльність країн у контексті глобальних викликів. Інноваційна економіка. 2025. № 4. С. 22–30.

7. Гавриш О. А. Розвиток високотехнологічних секторів у світовій економіці. Бізнес Інформ. 2022. № 3. С. 55–61.

8. Геєць В. М. Інноваційний розвиток економік: стратегічні орієнтири глобалізації. Економіка України. 2019. № 1. С. 5–15.

9. Гордієнко С. Г. Інноваційна діяльність: сутність та напрями розвитку в глобальному середовищі. Часопис економіки. 2023. № 2. С. 20–28.

10. Гринько Т. В. Формування інноваційного потенціалу національних економік. Бізнес Інформ. 2021. № 6. С. 60–66.

11. Дяченко О. П. Роль інновацій у розвитку глобальної економіки. Економічний журнал. 2020. № 3. С. 60–66.

12. Жук І. М. Конкурентоспроможність країн у глобальній економіці. Економіка розвитку. 2022. № 1. С. 44–50.

13. Іванов Ю. Б. Оцінка конкурентоспроможності національних економік. Бізнес Інформ. 2020. № 10. С. 33–39.

14. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком економіки. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 45–52.

15. Коваленко Н. М. Інноваційний потенціал економік у глобальному середовищі. Регіональна економіка. 2019. № 3. С. 78–85.

16. Ковальчук В. В. Інноваційний розвиток як фактор відновлення економік у глобальному контексті. Наукові записки НаУКМА. 2023. Т. 8. № 1. С. 10–16.

17. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: сучасні тенденції та виклики. Науковий вісник. 2021. № 5. С. 22–29.

18. Костенко Т. Д. Інновації та економічне зростання в умовах глобалізації. Вісник економіки. 2022. № 2. С. 77–83.

19. Кравченко С. В. Інновації в сучасній світовій економіці. Економіка та держава. 2021. № 11. С. 50–56.

20. Кузьмін О. Є., Жежуха В. Й. Інноваційний менеджмент у глобальному економічному середовищі. Економіка та держава. 2021. № 2. С. 12–18.

21. Литвиненко В. А. Інноваційна діяльність у глобальній економіці. Бізнес Інформ. 2021. № 9. С. 41–48.

22. Ломачинська І. М. Інноваційний потенціал як фактор глобального економічного зростання. Економіка та суспільство. 2023. № 45. С. 120–128.

23. Ляшенко В. І. Державна інноваційна політика: міжнародні тенденції. Економіка і прогнозування. 2019. № 4. С. 25–34.

24. Марченко В. М. Інноваційна активність економік у глобальному середовищі. Економічний вісник. 2021. № 1. С. 66–72.

25. Мельник Л. Г. Інновації як основа глобального економічного розвитку. Вісник НАН України. 2020. № 8. С. 35–42.

26. Ніколаєв О. М. Конкурентоспроможність економік у сучасних умовах. Економічний вісник. 2022. № 3. С. 58–64.

27. Орлова Л. С. Інноваційна економіка: сучасні підходи у міжнародному контексті. Бізнес Інформ. 2021. № 7. С. 48–54.

28. Петренко І. С. Інноваційна політика країн: проблеми та перспективи розвитку. Економіка України. 2021. № 6. С. 40–48.

29. Пилипенко А. А. Конкурентоспроможність економік в умовах

глобалізації. Економічний простір. 2021. № 165. С. 22–29.

30. Писаренко Т. В., Куранда Т. К. Наукова та інноваційна діяльність у світі у 2024 році. Київ: УкрІНТЕІ, 2024. 115 с.

31. Романенко В. А. Інноваційна діяльність у сучасній економіці. Економічний аналіз. 2020. № 2. С. 85–92.

32. Савенко О. В. Інноваційні процеси у глобальній економіці. Економіка та суспільство. 2020. № 22. С. 120–126.

33. Семенов В. Ф. Державна інноваційна політика у світовій практиці. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 30–36.

34. Сидоренко О. О. Інноваційна діяльність: сучасні підходи у глобальному середовищі. Економіка та держава. 2020. № 9. С. 41–47.

35. Теслюк Ю. В. Аналіз сучасного стану інноваційної діяльності у світі. Ефективна економіка. 2025. № 3. С. 1–8.

36. Ткаченко Н. М. Економічний розвиток на основі інновацій у глобальному контексті. Вісник економіки. 2021. № 4. С. 70–77.

37. Харченко О. В. Розвиток інноваційної економіки у світовому вимірі. Економіка розвитку. 2021. № 2. С. 55–61.

38. Храпкіна В. В. Інноваційна діяльність у глобальному середовищі: сучасний стан та перспективи. Економіка та держава. 2023. № 8. С. 35–42.

39. Христенко О. В. Діагностика інноваційної діяльності економік. Економіка та управління. 2025. № 2 (90). С. 150–158.

40. Череп А. В., Череп О. Г. Інноваційний потенціал країн: виклики та перспективи розвитку. Економічні науки. 2025. № 7. С. 65–77.

41. Шевченко Л. С. Економіка підприємства: сучасні підходи. Економіка України. 2022. № 9. С. 30–38.

42. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Київ: Основи, 2019. 242 с.

43. European Commission. European Innovation Scoreboard 2024. Brussels, 2024. Режим доступу:

44. IMF. World Economic Outlook 2025. Washington, DC, 2025. Режим

доступу: https://www.oecd.org/en/

45. IMD. World Competitiveness Yearbook 2024. Lausanne, 2024. Режим доступу: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.investchile.gob.cl/wp-content/uploads/2024/08/Booklet_WCY_2024.pdf

46. OECD. Digital Economy Outlook 2024. Paris: OECD Publishing, 2024.

47. OECD. Innovation Strategy 2024. Paris: OECD Publishing, 2024.

48. OECD. Main Science and Technology Indicators 2024. Paris: OECD Publishing, 2024.

49. OECD. Science, Technology and Innovation Outlook 2023. Paris: OECD Publishing, 2023. Режим доступу: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-science-technology-and-innovation-outlook-2023_0b55736e-en.html

50. UNDP. Human Development Report 2024. New York, 2024. Режим доступу: https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24

51. World Bank. Global Economic Prospects 2025. Washington, DC, 2025.

52. World Bank. World Development Indicators 2025. Washington, DC, 2025. Режим доступу: https://manhattan.institute/policy/economics?utm_source=google&utm_medium=paid-search&utm_campaign=sosemo-non-brand-economics_%26_regulation&utm_id=exact&utm_content=topic_economics-high-intent&utm_term=free-market-policy-eHYdED8vgNR4p_zsKRkxbP6MXOkjbrYWTtrdycPpTJ9hoC9ewQAvD_BwE

53. WIPO. Global Innovation Index 2024. Geneva: WIPO, 2024.

54. WIPO. World Intellectual Property Indicators 2024. Geneva: WIPO, 2024.

55. World Economic Forum. Global Competitiveness Report 2024. Geneva, 2024. Режим доступу: https://manhattan.institute/policy/economics?utm_source=google&utm_medium=paid-search&utm_campaign=sosemo-non-brand

56. Кваліфікаційна робота бакалавра : методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. – 6-те вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 40 с. Режим доступу: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/0df46fd07fdfb21976bf7f7da2c1c8e6.pdf